

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
โครงการจัดทำสื่อ ๖๐ พรรษา

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)

กลุ่มบูรณาการ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘

สุนทรียศิลป์

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๓
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ งานศิลป์ในธรรมชาติ	๕
แผนการเรียนรู้ที่ ๒ รูปร่างในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม	๗
แผนการเรียนรู้ที่ ๓ กำเนิดเสียงดนตรี	๙
แผนการเรียนรู้ที่ ๔ การเลียนแบบท่าทางสัตว์	๑๘
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๑	๒๖
หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการหรรษา	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๓๑
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ วัสดุอุปกรณ์ในการวาดภาพ	๓๓
แผนการเรียนรู้ที่ ๒ ศิลปะทัศนกรรมในท้องถิ่นที่ฉันรู้จัก	๓๕
แผนการเรียนรู้ที่ ๓ ท้องบทกลอน ร้องเพลง	๓๙
แผนการเรียนรู้ที่ ๔ ความหมายและระดับเสียงดนตรี	๔๕
แผนการเรียนรู้ที่ ๕ การแสดงนาฏยศัพท์ในนาฏศิลป์	๔๙
แผนการเรียนรู้ที่ ๖ การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย เพลงเมื่อจะข้ามถนน	๕๘
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๒	๖๓

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
หน่วยย่อยที่ ๓ ศิลปะศิลป์ไทย	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๖๗
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ ศิลปะพื้นบ้าน	๖๙
แผนการเรียนรู้ที่ ๒ ศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น	๗๑
แผนการเรียนรู้ที่ ๓ เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค	๗๕
แผนการเรียนรู้ที่ ๔ ความสำคัญและประโยชน์ของคนตรีในท้องถิ่น	๗๘
แผนการเรียนรู้ที่ ๕ การแสดงทำทางประกอบเพลงรำวง	๘๐
แผนการเรียนรู้ที่ ๖ การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย	๘๘
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๓	๙๖
หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์	
แบบทดสอบก่อนเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๐๑
แผนการเรียนรู้ที่ ๑ วาดภาพงานศิลปะที่พบเห็นในชุมชน	๑๐๓
แผนการเรียนรู้ที่ ๒ เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่างๆ	๑๐๕
แผนการเรียนรู้ที่ ๓ ประโยชน์และการเป็นผู้ชมที่ดี	๑๑๐
แบบทดสอบหลังเรียนหน่วยย่อยที่ ๔	๑๑๖

หน่วยย่อยที่ ๑

กำเนิดงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปทรงกลมมากที่สุด

- ก. ลูกไก่ โอง ปิงปอง
- ข. ทิวี พัดลม โอง
- ค. พัดลม ถ้วย หลอดไฟ

๒. ใครใช้อุปกรณ์วาดภาพได้เหมาะสมที่สุด

- ก. อานาจ ใช้ฟู่กันระบายสีน้ำรูปวงกลม
- ข. วาสนา เขียนเส้นขดกันหอยด้วยปากกาเมจิก
- ค. พูนลาภ ใช้นิ้วชี้จุ่มน้ำวาดภาพทิวทัศน์

๓. เส้นที่บอกลักษณะความสูงของภาพตึกคือข้อใด

- ก. เส้นตรงแนวตั้ง
- ข. เส้นโค้งกว้าง
- ค. เส้นตรงแนวนอน

๔. รูปร่างข้อใดที่ต้องใช้สี แสง-เงา ประกอบจึงจะเห็นเป็นรูปทรง

- ก.
- ข.
- ค.

๕. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของเสียง

- ก. ทุ่ม - แหลม , ดิ่ง- เบา
- ข. ใหญ่ - เล็ก , หนัก - เบา
- ค. สั้น - ยาว , บาง -หนา

๖. เสียงแก้วตกแตกมีลักษณะเสียงอย่างไร

- ก. เสียงทุ้ม
- ข. เสียงดัง
- ค. เสียงแหลม

๗. ข้อใดไม่มีเสียงดนตรี

- ก. โทรทัศน์
- ข. วิทยู
- ค. เตารีด

๘. การทำท่าก้มมือเข้าหาตัว มีความหมายข้อใด

- ก. ไต่คนออกไป
- ข. เรียกคนมาหา
- ค. บอกลาจาก

๙. จากภาพควรใช้ประกอบกับเนื้อเพลงท่อนใด

- ก. มาเพื่อนไทย
 - ข. มาร่วมน้ำใจสมานฉันท์
 - ค. คงไปตายดาบหน้า
๑๐. “ต้องหลีกทางไป” ควรทำอย่างไร
- ก. จีบคว่ำลงด้านข้าง
 - ข. ฝ่ามือแตะที่หน้าผาก
 - ค. ฝ่ามือไปข้างหน้า

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง งานศิลป์ในธรรมชาติ

- คำชี้แจง**
๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ ๓ คน (คละชั้น)
 ๒. ให้แต่ละกลุ่มศึกษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียน แล้ววาดรูปร่าง
รูปทรงของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ประทับใจอย่างน้อยกลุ่มละ ๑๐ รูป
 ๓. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

บ ๘.๑/พ๑-๐๔

ใบงานที่ ๐๔

เรื่อง งานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพสิ่งของในสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปทรงเรขาคณิตจำนวน ๕ ภาพ

ชื่อ ชั้น เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง รูปร่างในธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง

๑. ครูแจกกระดาษชาร์ตเทาขาว กลุ่มละ ๑ แผ่น
๒. ให้นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มช่วยกันวาดภาพรูปร่างของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมที่พบเห็น ด้วยเส้นต่าง ๆ อย่างอิสระ
๓. ส่งตัวแทนนำเสนอหน้าชั้นเรียน

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๔

บ.ศ.๑/พ๒-๐๔

เรื่อง ชีวิตของฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพลายเส้นเพื่อแสดงวิถีชีวิตในหัวข้อ "ชีวิตของฉัน"

ชื่อ ชั้น..... เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

บ.๘.๑/พ.๓-๐๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพต่อไปนี้ แล้วบอกว่ามีเสียงร้องอย่างไร (๑๐ คะแนน)

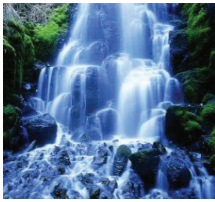
.....
๑.....

.....
๒.....

.....
๓.....

.....
๔.....

.....
๕.....

.....
๖.....

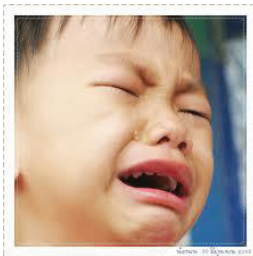
.....
๗.....

.....
๘.....

.....
๙.....

.....
๑๐.....

.....
๑๑.....

.....
๑๒.....

ชื่อ ชั้น..... เลขที่
โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๔

บ.ศ.๑/พ ๓-๐๔

เรื่อง ลักษณะและคุณสมบัติของเสียง

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องดนตรีที่ได้ฟังในชีวิตประจำวันมา ๑ ชนิด พร้อมระบายสีให้สวยงาม

ชื่อ ชั้น..... เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

บ.๘.๑/พ.๓-๐๗

ใบงานที่ ๐๗

เรื่อง รูปร่างลักษณะของเครื่องดนตรี

คำชี้แจง

ให้นักเรียนวาดภาพเครื่องดนตรีไทยและดนตรีสากล ที่มีลักษณะคล้ายกันมาอย่างละ ๑ ชนิด แล้วเติมข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้องพร้อมระบายสีให้สวยงาม

ชื่อเครื่องดนตรีไทย	ชื่อเครื่องดนตรีสากล
๑. เครื่องดนตรีชนิดนี้ คือ ๒. มีลักษณะคล้าย ๓. นักเรียนชอบเสียงที่ได้ยินหรือไม่ เพราะ	๑. เครื่องดนตรีชนิดนี้ คือ ๒. มีลักษณะคล้าย..... ๓. นักเรียนชอบเสียงที่ได้ยินหรือไม่..... เพราะ

ชื่อ ชั้น..... เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

การกำเนิดของเสียง

เสียงต่าง ๆ ที่เราได้ยินมาจากแหล่งกำเนิดที่แตกต่างกัน จึงมีลักษณะที่แตกต่างกัน แหล่งกำเนิดเสียงมาจากแหล่งกำเนิด ๒ ทางได้แก่

๑. เสียงจากธรรมชาติ เป็นเสียงที่มาจากแหล่งธรรมชาติต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น เสียงนกร้อง เสียงสุนัขเห่า เสียงน้ำตก เสียงฟ้าร้อง เสียงฝนตก เป็นต้น
๒. เสียงจากสิ่งประดิษฐ์และการกระทำของมนุษย์ นอกจากเสียงธรรมชาติแล้ว ยังมีเสียงอื่นที่เป็นแหล่งกำเนิดเสียงอีกคือ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และเสียงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

๒.๑ เสียงจากสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาบางสิ่ง สามารถเปล่งเสียงออกมาได้ เช่น รถยนต์ นกหวีด โทรศัพท์ เป็นต้น

๒.๒ เสียงจากการกระทำของมนุษย์ การกระทำบางอย่างของมนุษย์ก็ทำให้เกิดเสียงด้วยเหมือนกัน เช่น การตี การสี การตี การเป่า ซึ่งการกระทำเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดเสียงดนตรีอีกด้วย

สีสันทันของเสียง

สีสันทันของเสียง หมายถึง คุณลักษณะของเสียงที่แตกต่างกัน ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความรู้สึกแตกต่างกันด้วยกัน เสียงนกมีความไพเราะมีความรู้สึกเพลิดเพลิน เสียงฟ้าร้องเสียงดังมาก มีความรู้สึกตกใจ หวาดกลัว มนุษย์ได้นำความรู้เรื่องสีสันทันของเสียงมาใช้เล่นดนตรีแต่ละชนิดมาบรรเลงผสมผสานกัน จนเกิดเป็นเสียงที่ไพเราะ และกลมกลืนกัน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

คุณสมบัติของเสียงดนตรี

เสียงดนตรีเกิดจากการบรรเลงเครื่องดนตรี การขับร้องของคนเรา หรือการตี สี่ ตี เป่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง แล้วทำให้เกิดเสียงสูง – ต่ำ อย่างเป็นระบบ เป็นจังหวะทำนองต่อเนื่องกัน

๑. เสียงดังหรือเบา เสียงดนตรีจะมีลักษณะดังหรือเบา ขึ้นอยู่กับวิธีการบรรเลงและลักษณะของเครื่องดนตรีชนิดนั้น

๒. เสียงสั้นหรือยาว

เสียงสั้น คือ เสียงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาไม่นาน

เสียงยาว คือ เสียงที่เกิดขึ้นในระยะเวลาานาน ๆ

เสียงดนตรีจะมีความสั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับวิธีการบรรเลงและลักษณะของเสียงดนตรี รวมถึงองค์ประกอบของเพลง

๓. เสียงสูงหรือต่ำ

เสียงสูง คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นมาก

เสียงต่ำ คือ เสียงที่มีความถี่ในการสั่นน้อย

เสียงดนตรีจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับทำนองดนตรี วิธีการบรรเลง และลักษณะของเสียงดนตรี

ใบความรู้สำหรับครู และนักเรียนที่ ๓

เรื่อง กำเนิดเสียงดนตรี

เครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างสรรค์ขึ้นตามศิลปวัฒนธรรมดนตรีของไทยที่มีรูปแบบเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ซึ่งสัมพันธ์กับวิถีความเป็นอยู่และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทย โดยนิยมแบ่งตามอากัปกิริยา ของการบรรเลง เครื่องดีด เครื่องสี เครื่องตี เครื่องเป่า เครื่องดนตรีแต่ละชนิด มักถูกออกแบบสร้างสรรค์ให้มีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันตามจุดประสงค์การใช้งาน ทำให้เครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีเสียงแตกต่างกันไป

๑. รูปร่าง ลักษณะเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทย แต่ละชนิดมีรูปร่าง ลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะการใช้งาน ประเภทของเครื่องดนตรีไทยแบ่งออกได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

ประเภทเครื่องดีด เป็นเครื่องสายที่มีกะโหลก เสียง และใช้นิ้วมือ หรือไม้ดีดสายให้ สั่นสะเทือนจนเกิดเป็นเสียงเช่น พิณ กระจับปี่ จะเข้ ซึง เป็นต้น

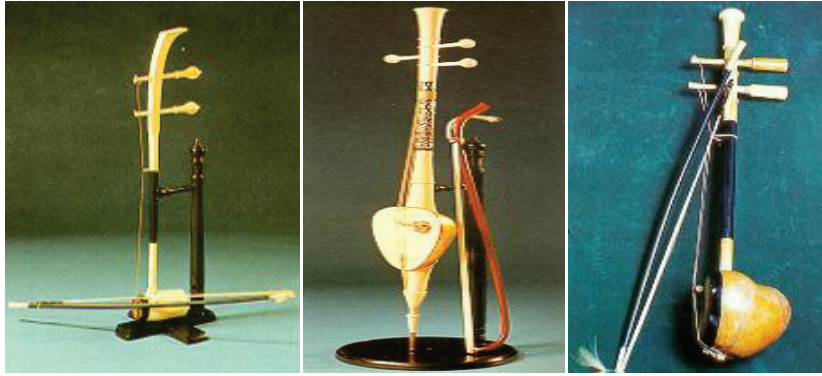

กระจับปี่หรือพิณ

จะเข้

ประเภทเครื่องสี เป็นเครื่องสายที่ทำให้เกิดเสียงด้วยการใช้คันชักสีเข้ากับสายมี ๓ สายกะโหลกซอทำด้วยกะลามะพร้าว ที่มีปมูนูนเป็นรูป ๓ เส้า มีคันชักอิสระทำด้วยไม้เนื้อแข็งและเหนียว ในดนตรีไทยเรียกว่า ซอ ซึ่งมีอยู่ ๓ ชนิด คือ ซอสามสาย ซออู้ และซอด้วง

ซอด้วง

ซอสามสาย

ซออู้

(มีเสียงแหลมสูง) (มีเสียงที่ไพเราะ นุ่มนวล) (มีเสียงทุ้ม นุ่มนวล กังวาน)

ประเภทเครื่องตี เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีด้วยการใช้ของสองสิ่งกระทบกันด้วยการตี นับว่าเป็นเครื่องดนตรีประเภทเก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์รู้จักใช้ ได้มีวิวัฒนาการจากอุปกรณ์ง่ายๆ ให้มีความหลากหลายออกไป ทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้สำหรับเครื่องดนตรีไทยที่เป็นประเภทเครื่องตี คือ ฆ้องมโหรี กลองทัด และฉิ่ง ฉาบ

ฆ้องมโหรี

กลองทัด

ฉิ่ง

ประเภทเครื่องเป่า เป็นเครื่องดนตรีที่ทำให้เกิดเสียงจากลมเป่า อุปกรณ์ดั้งเดิมได้จากพืชได้แก่ หลอดไม้ต่าง ๆ และจากสัตว์ ได้แก่ เขาสัตว์ต่างๆ ต่อมาได้มีวิวัฒนาการด้วยการเจาะรูและทำลิ้น เพื่อให้เกิดระดับเสียงได้มาก เครื่องดนตรีเหล่านี้ ได้แก่ ขลุ่ย และแคน ชนิดต่าง ๆ เป็นต้น

ขลุ่ยเพียงออ

ปี่นอก

เครื่องดนตรีสากล

๑. เครื่องสาย

เครื่องดนตรีประเภทนี้ทำให้เกิดเสียงโดยการทำให้สายสั่นสะเทือนสายที่ใช้เป็นสายโลหะหรือสายเอ็น เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย แบ่งตามวิธีการเล่นเป็น ๒ จำพวก คือ

๑.๑ เครื่องดีด ได้แก่ กีตาร์ แบนโจ ฮาร์ป

๑.๒ เครื่องสี ได้แก่ ไวโอลิน วิโอลา

๒. เครื่องเป่าลมไม้

เครื่องดนตรีประเภทนี้แบ่งตามวิธีทำให้เกิดเสียงเป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ จำพวกเป่าลมผ่านช่องลม ได้แก่ เรคอร์ดเดอร์ ปิคโคโล ฟลูต

๒.๒ จำพวกเป่าลมผ่านลิ้น ได้แก่ คลาริเน็ต แซกโซโฟน

๓. เครื่องเป่าโลหะ

เครื่องดนตรีประเภทนี้ ทำให้เกิดเสียงโดยการเป่าลมให้ผ่านริมฝีปากไปปะทะกับช่องที่เป่า ได้แก่ ทรัมเป็ต ทรอมโบน เป็นต้น

๔. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี

เครื่องดนตรีประเภทตี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

๔.๑ เครื่องตีที่ทำทำนอง ได้แก่ ไฮโลโฟน เบลโลรา ระฆังราว

๔.๒ เครื่องตีที่ทำจังหวะ ได้แก่ ทิมปานี กลองใหญ่ กลองแตร์ริก ทอมบา กลองชุด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

คำชี้แจง

ให้นักเรียนแสดงท่าเลียนแบบท่าปลา นก ม้า กบ ไก่ และเป็ด

๑. นักเรียนเลียนแบบการแหวกว่ายของปลา ประกอบเพลงปลา
๒. นักเรียนทำท่าเลียนแบบท่าทางนกบิน ประกอบเพลงนกบิน
๓. นักเรียนทำท่าทางการวิ่งของม้า ประกอบเพลงม้าวิ่ง
๔. นักเรียนทุกคนแสดงท่าทางเลียนแบบกบกระโดด พร้อมส่งเสียงร้อง อ้อบ อ้อบๆ ๑
๕. นักเรียนทุกคนทำท่าทางให้คล้ายไก่ และแสดงกิริยา การคุ้ยดิน การจิกอาหาร การตีปีก
๖. ให้นักเรียนทำท่าทางเลียนแบบการเดินของเป็ด พร้อมร้องเพลงประกอบ

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง ประโยชน์และคุณค่าของการละเล่นที่บ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ข้อความที่มีประโยชน์ และคุณค่าของการละเล่นที่บ้านจากคำที่กำหนดให้

จิตใจร่าเริงแจ่มใส

แข่งขันกันเป็นทีม

ทำงานเป็นกลุ่ม

เขยไม่มีคนเล่น

ให้ร่างกายแข็งแรง

สนุกสนาน

เพลิดเพลิน

ล่าหลัง ไม่ทันสมัย

ฝึกการทรงตัว

มีไหวพริบ

ความสามัคคี

มีปฏิสัมพันธ์กับ

เพื่อน

ได้แก่งเพื่อน

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การกำเนิดนาฏศิลป์และสิ่งเคารพในนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ (นาต - ตะ - สีน) Thai Dance คือ การฟ้อนรำของมนุษย์ที่ดูแล้วมีความอ่อนช้อยงดงาม และเป็นการฟ้อนรำโดยการเคลื่อนไหวของอวัยวะทุกส่วนของร่างกายตามจังหวะของเครื่องดนตรีในแต่ละท้องถิ่นแต่ละชาติ ภาษาและตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ซึ่งทำให้ผู้ชมเกิดความเพลิดเพลิน

ประวัติความเป็นมาของนาฏศิลป์ไทย

นาฏศิลป์ไทย เป็นศิลปะแห่งการฟ้อนรำ ที่มีสมมติฐานมาจากธรรมชาติ แต่ได้รับการตกแต่งและปรับปรุงให้งดงามยิ่งขึ้น จนก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจแก่ผู้ดูผู้ชม โดยแท้จริงแล้วการฟ้อนรำก็คือ ศิลปะของการเคลื่อนไหวอวัยวะต่าง ๆ ของมนุษย์ เช่น แขน ขา เอว ไหล่ หน้าตา ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ธรรมชาติที่เป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการฟ้อนรำจึงมาจากอิริยาบถต่าง ๆ ของมนุษย์ ได้แก่ ยืน เดิน นั่ง นอน เป็นต้น

สิ่งเคารพในนาฏศิลป์

๑. รูปพระพิฆเนศวร

พระพิฆเนศวร เป็นเทพแห่งความรู้ สติปัญญา ศิลปศาสตร์ เป็นใหญ่เหนืออุปสรรคพระพิฆเนศวรเป็นเทพแห่งปราชญ์และความรอบรู้ต่าง ๆ เป็นเทพแห่งขจัดอุปสรรคความขัดข้อง เฉลียวฉลาดมีคุณธรรม

๒. รูปพระภทรตฤาษี (พ่อแก่)

พระภทรตฤาษี เป็นฤาษีตนหนึ่งที่วงการนาฏศิลป์เคาเรพบุชา ท่านพระภทรตฤาษี เป็นผู้จดบันทึกทำรำตามตำนานพระพรหมผู้เป็นเจ้าจนเกิดตำราทำรำที่เรียกว่า “ภทรตศาตร์” หรือ “นาฏยศาตร์” เกิดขึ้น ซึ่งตำนานเกี่ยวข้องกับการพ่อนรำมีหลายตำนานที่กล่าวแตกต่างกันออกไปเช่นกัน พระฤาษีครูและเครื่องหมายแห่งความกตัญญูรู้คุณอาจารย์พ่อแก่เป็นคำสามัญใช้ในวงการโขนละคร

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์ แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การเลียนแบบท่าทางสัตว์

การเลียนแบบท่าทางของสัตว์ในเชิงนาฏศิลป์ไทย คือ การนำท่าทางการเคลื่อนไหวที่เป็นลักษณะเด่นของสัตว์ที่เลียนแบบได้สอดแทรกลีลาการยกย่องทางนาฏศิลป์เข้าไป เพื่อให้เกิดความอ่อนช้อย งดงาม เช่น

๑. ท่าปลา ปลาเป็นสัตว์ที่อยู่ในน้ำ ไปไหนก็แหวกว่ายไปมา

ท่าที่ ๑ มือตะแคงตั้งไว้ข้างหน้าระดับหน้าอก งอแขนเล็กน้อย อีกมือหนึ่งส่งแขนไปข้างหลังฝ่ามือเหยียดตรง เอียงศีรษะตามมือที่ตั้งอยู่ข้างหนึ่ง โบกปลายนิ้วตามจังหวะเพลง ซอยเท้าเคลื่อนไหวไป

ท่าที่ ๒ วางฝ่ามือทับกันบนหลังมือ แล้วกระดิกหัวแม่มือเล็กน้อย หักปลายนิ้วทั้งสอง ซอยเท้าเคลื่อนไหวตามจังหวะย่อเข้าลง ก้มศีรษะแล้วช้อนปลายนิ้วทั้งสองขึ้น ซอยเท้าเคลื่อนไหวตามจังหวะ ยืดตัวและเงยศีรษะขึ้น

เพลงปลา

ลัดดา นีละมณี

ในตู้แก้วมองไปเห็นปลา
ครีบกางหางโบกไหวไหว

แหวกว่ายช้า ๆ ตาสดใส
กินตะไคร้ไร่น้ำ สำราญเอ๋ย

๒. ท่านก นกเป็นสัตว์ปีก เวลาไปไหนต้องบินขยับปีกไปมา

นกบิน มือทั้งสองตั้งวง ลดมือลงเป็นจีบคว่ำ แล้วโบกขึ้นตั้งวงทำสลับกันไปพร้อมกับซอยเท้ายืดหยุบเคลื่อนไหวตามจังหวะ

นกร่อน กางแขนระดับไหล่ งอข้อศอกเล็กน้อย คว่ำฝ่ามือทั้งสอง ขยับมือขึ้นลง เช่น ตะเท้าขวา เอียงขวา มือขวาสูงขยับข้อมือขึ้นลง ตะเท้าซ้าย เอียงซ้าย มือซ้ายสูงขยับข้อมือขึ้นลง

เพลงนกบิน

วิฑูโรจเรียน

เจ้านกน้อยคล้อยบินสู่เวหา
บิน บิน ถลา ถลาเล่นลม

เจ้าถลาเล่นลมเพลินฤดี
บินล่องบินลอย บินถลา ถลา เล่นลม

๓. ท่าม้า ม้า เป็นสัตว์สี่เท้า เวลาเดินหรือวิ่งจะได้ยินเสียงของเท้าทั้งสี่
ม้าเดิน กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ หักข้อมือลง แขนตึง มือหนึ่งยกสูงระดับจมูก อีกมือหนึ่งลดต่ำกว่าเล็กน้อย ก้าวเท้าหรือย่อเท้าไหน มือข้างเดียวกันจะยกสูงขึ้น ทำสลับกันไปตามจังหวะ
ม้ากระโดด กำมือหลวม ๆ ทั้งสองมือ หักข้อมือลง งอแขน มือหนึ่งยกสูง อีกมือหนึ่งต่ำกว่า ยกเท้าข้างที่มีมือต่ำไปด้านหลัง (กระดกเท้า) เอียงหน้าไปมองทางเท้าที่ยก ทำสลับกันไปตามจังหวะ

เพลงม้าวิ่ง

บัณฑิต บุญยาม

ม้าวิ่งกับกับ	เดียวเดียวลับตาเราไป
ม้าวิ่งเร็วไว	เร็วทันใจ ควบกับ กับ กับ
ม้าวิ่งเร็วรี	ดูซีหายไปวิ่งไว
ม้าวิ่งเร็วไว	เร็วทันใจ ควบกับ กับ กับ
ม้าวิ่งเร็วรี	ดูซีหายไปวิ่งไว

๔. การแสดงท่าทางเลียนแบบกบ

กบเป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ที่มีความเป็นอยู่ใกล้ชิดชีวิตไทย โดยเฉพาะในชนบทเวลาฝนตก เรามักจะได้ยินเสียงกบร้อง อ้อบ อ้อบ อ้อบ กบเป็นสัตว์ที่มีรูปร่างและอากัปกริยาเคลื่อนไหวน่ารัก มีขา ๒ คู่ ขาหน้าเล็ก มีนิ้วที่มองเห็นชัดเพียง ๔ นิ้ว นิ้วหัวแม่มือ เป็นตุ่มเล็ก ๆ ส่วนขาหลังแข็งแรงมาก ข้อเท้ายาว โคนขาใหญ่ ระหว่างนิ้วมือมีหนังบาง ๆ ยึดติดกันสำหรับว่ายน้ำ มีรูจมูก ๒ รู ใช้สำหรับดมกลิ่น กบเป็นสัตว์มีผิวหนังเรียบ ไม่มีปมเหมือนคางคก กบมีตาสองตา

๕. การแสดงท่าทางเลียนแบบไก่

ในการแสดงท่าทางเลียนแบบไก่ นั่งยอง ๆ เขย่งสันเท้า กำหมัดทั้งสองแล้วกระพือรักแร้เข้าออก (ตีปีก) พร้อมทั้งกระโดดและตีปีกไปด้วย เดินย่างเท้าเหยาะ ๆ มือขวาจับปลายนิ้วชี้ ออกวางระดับปาก (เป็นจະงอย) มือซ้ายจับปลายมือชี้ออกวางระดับกัน (หาง) ขยับเท้าปิดออก ด้านข้างสลับกัน (ท่าคู้ยเขี่ยดิน) ย่อเข่าลงมาก ๆ โน้มตัวไปข้างหน้า ส่งมือจิกไปข้างหน้า (จิกอาหาร) เป็นต้น

๖. การแสดงท่าทางเลียนแบบเปิด

เปิดเป็นสัตว์ปีกมีหลายพันธุ์ ลักษณะของเปิด มีปีก ๒ ปีก ขา ๒ ขา แข็งมีเกล็ด คอยาว ปากแข็งแรงจึงไม่ต้องมีฟัน

เพลงเปิด

ยามเมื่อเปิดมันเดินไป	มองแล้วไม่น่าดูเลย
จำไว้เถิดเพื่อนเอ๋ย เอ๋ย	จงอย่าเดินให้เหมือนเปิด

๗. การแสดงท่าทางเลียนแบบกระต่าย

กระต่ายเป็นสัตว์ ๔ เท้า หูยาว มีขนสีต่าง ๆ เช่น สีดำ สีน้ำตาล สีเทา และสีขาว สะอาด ดวงตาสีแดง หางเป็นพวงกลม เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม กินหญ้าและผักเป็นอาหาร วิ่งด้วยการกระโดดและเป็นสัตว์ที่ขี้ตื่นตกใจ

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์

แผนการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง การละเล่นเด็กไทย

การละเล่นของเด็กไทยนั้นมีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ก่อนประวัติศาสตร์แล้ว กล่าวคือ เมื่อมนุษย์รู้จักเอาดินมาปั้นเป็นภาชนะ สิ่งของเครื่องใช้ในครั้งแรกแล้วจึงพัฒนาเป็นลำดับ เด็ก ๆ เห็นก็เลียนแบบนำดินมาปั้นเล่น ต่อมาได้พัฒนาเป็นการละเล่นดังนี้

รี้ริ้วข้าวสาร

ให้ผู้เล่นสองคน ใช้สองมือจับกัน แล้วยกโค้งขึ้นเหมือนซุ้มประตู ผู้เล่นที่เหลือเอามือจับเอวเดินเป็นแถวลอดประตูนั้นไป พร้อมกับร้องว่า "รี้ริ้วข้าวสาร สองทะนาค้าวเปลือก เลือกท้องโบลาน เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน คดข้าวใส่จาน พาลเอาคนข้างหลังไว้" เมื่อถึงคำสุดท้าย ซุ้มประตูก็จะลดมือลง กักตัวผู้เล่นที่เดินผ่านมา ผู้เล่นที่ถูกกักตัวจะถูกคัดออก หรืออาจจะถูกลงโทษด้วยการให้รำหรือทำท่าทางอะไรก็ได้

แผนภูมิเพลง การละเล่นเด็กไทย

บทร้องรี้ริ้วข้าวสาร

รี้ริ้วข้าวสาร	สองทะนาค้าวเปลือก	เลือกท้องโบลาน
เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน	คดข้าวใส่จาน	พาลเอาคนข้างหลังไว้

บทร้องจำจี้

จำจี้มะเขือเปราะ	กระเทาะหน้าแฉ่น	พายเรือออกแฉ่น
กระแทนตันกุ่ม	สาวสาวหนุ่มหนุ่ม	อาบน้ำท่าไหน
อาบน้ำท่าวัด	เอาแปงที่ไหนผัด	เอากระจกที่ไหนส่อง
เยี่ยม ๆ มอง ๆ	นกขุนทองร้องกรู	

บทร้องเพลงงูกินหาง

(พ่องู) แมงงุเอ๋ย	(แมงงู) เอ๋ย	
(พ่องู) กินน้ำบ่อไหน	(แมงงู) กินน้ำบ่อโศก (ลูกงู)	โยกไปก็โยกมา
(พ่องู) แมงงุเอ๋ยกินน้ำบ่อไหน	(แมงงู) กินน้ำบ่อทราย (ลูกงู)	ย้ายไปก็ย้ายมา
(พ่องู) แมงงุเอ๋ยกินน้ำบ่อไหน	(แมงงู) กินน้ำบ่อหิน (ลูกงู)	บินไปก็บินมา
(พ่องู) กินหัวกินหางกินกลางตลอดตัว		

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๑ กำเนิดงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย **x** ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปทรงกลมมากที่สุด

- ก. ลูกไก่ โอง ปิงปอง
- ข. ทิวี พัดลม โอง
- ค. พัดลม ถ้วย หลอดไฟ

๒. ใครใช้อุปกรณ์วาดภาพได้เหมาะสมที่สุด

- ก. อำนาจ ใช้พู่กันระบายสีน้ำรูปวงกลม
- ข. วาสนา เขียนเส้นขดกันหอยด้วยปากกาเมจิก
- ค. พูนลาภ ใช้นิ้วชี้จุ่มน้ำวาดภาพทิวทัศน์

๓. เส้นที่บอกลักษณะความสูงของภาพตึกคือข้อใด

- ก. เส้นตรงแนวตั้ง
- ข. เส้นโค้งกว้าง
- ค. เส้นตรงแนวนอน

๔. รูปร่างข้อใดที่ต้องใช้สี แสง-เงา ประกอบจึงจะเห็นเป็นรูปทรง

- ก.
- ข.
- ค.

๕. ข้อใดเป็นคุณลักษณะของเสียง

- ก. ทุ่ม - แหลม , ดัง- เบา
- ข. ใหญ่ - เล็ก , หนัก - เบา
- ค. สั้น - ยาว, บาง -หนา

๖. เสียงแก้วตกแตกมีลักษณะเสียงอย่างไร

- ก. เสียงทุ้ม
- ข. เสียงดั่ง
- ค. เสียงแหลม

๗. ข้อใดไม่มีเสียงดนตรี

- ก. โทรทัศน์
- ข. วิทย์
- ค. เตารีด

๘. การทำท่ากวักมือเข้าหาตัว มีความหมายข้อใด

- ก. ไล่คนออกไป
- ข. เรียกคนมาหา
- ค. บอกลาจาก

๙. จากภาพควรใช้ประกอบกับเนื้อเพลงท่อนใด

- ก. มาเพื่อนไทย
- ข. มาร่วมน้ำใจสมานฉันท์
- ค. คงไปตายดาบหน้า

๑๐. “ต้องหลีกทางไป” ควรทำอย่างไร

- ก. จีบคว่ำลงด้านข้าง
- ข. ฝ่ามือแตะที่หน้าผาก
- ค. ผายมือไปข้างหน้า

หน่วยย่อยที่ ๒

จินตนาการहरษา

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปทรงคล้ายกัน

- ก. ตู๋เย็น ทีวี ฟุตบอล
- ข. กล้อง โต้ะ พัดลม
- ค. โอง ฟุตบอล แจกัน

๒. ถ้าจะปั้นรูปแก้วอ๊ นักเรียนจะเริ่มจากข้อใดจะง่ายที่สุด

- ก. ทำดินให้เป็นแผ่นเรียบ
- ข. ทำดินให้เป็นเส้น
- ค. ทำดินให้เป็นชิ้นส่วนของแก้วอ๊

๓. ภาพในข้อใด เป็นภาพจินตนาการ มากที่สุด

ก.

ข.

ค.

๔. ข้อใดเป็นงานศิลปหัตถกรรม

ก.

ข.

ค.

๕. เนื้อร้องหมายถึงข้อใด

- ก. ตัวโน้ต
- ข. คำร้อง
- ค. วรรคตอน

๖. การยืมขณะร้องเพลงแสดงถึงอะไร

- ก. เนื้อเพลง
- ข. ทำนองเพลง
- ค. อารมณ์ของเพลง

๗. การจับที่หน้าอก มีความหมายอย่างไร

- ก. ขำพเจ้า
- ข. ทาน
- ค. เสียใจ

๘.

จากภาพเป็นนาฏยศัพท์ตามข้อใด

- ก. กระตักเท้า
- ข. กระตักเท้า
- ค. ประเท้า

๙.

จากภาพเป็นภาษานาฏศิลป์ตามข้อใด

- ก. ผู้เป็นใหญ่
- ข. ทาน
- ค. รัก

๑๐. การตั้งวงลำäng มือที่ตั้งวงควรอยู่ในระดับใด

- ก. ศรีษะ
- ข. ไหล่
- ค. สะตือ

บ ๘.๒/พ๑-๐๔

ใบงานที่ ๐๔

เรื่อง วาดภาพตามจินตนาการ

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพตามจินตนาการที่แสดงให้เห็นความใกล้ - ไกล ของสิ่งต่าง ๆ

ชื่อ

ชั้น

เลขที่

โรงเรียน

จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปหัตถกรรมในท้องถิ่นที่ฉันรู้จัก

คำชี้แจง ให้นักเรียนดูภาพแล้ว เขียนชื่อภาคต่าง ๆ ของไทย(ภาคเหนือ, ภาคกลาง, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้) ที่มีงานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ลงใต้ภาพ

๑.

๒.

๓.

๔.

๕.

๖.

๗.

๘.

๙.

๑๐.

ที่มา รวม Website

๑. www.museum.socanth.tu.ac.th

๒. www.suttinai.wordpress.com

๓. www.moohin.com

๔. www.board.postjung

๕. www.gotoshew.com

๖. www.2.tat.or.th

๗. www.thaiticketmajor.com

๘. www.openbase.in.th

๙. www.dooasia.com

๑๐. www.phasook.com

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๒

เรื่อง สุขสันต์กับงานปะติด

- คำชี้แจง**
๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนคละชั้น กลุ่มละ ๓ คน
 ๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างงานปะติดตามจินตนาการพร้อมตั้งชื่อภาพ
ลงบนกระดาษชาร์ทที่ครูเตรียมให้
 ๓. นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนในกรอบชื่อภาพ, แนวความคิด,
แรงบันดาลใจ,คุณค่าของงาน และอื่น ๆ

ชื่อภาพ สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ป.ศ.๒/พ๒-๐๕

ใบงานที่ ๐๕

เรื่อง สัตว์เลี้ยงของฉัน

- คำสั่ง** ๑. ให้นักเรียนปั้นดินน้ำมันเป็นรูปสัตว์เลี้ยงที่นักเรียนชอบให้สวยงาม
และให้ปฏิบัติตามขั้นตอนการปั้นที่ถูกต้อง
๒. นำเสนอผลงาน

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

บ.๘.๒/ผ.๓-๐๓

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง ท่องบทกลอน ร้องเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำกลอนพร้อมทั้งร้องเพลงให้ถูกต้อง

เพลงมิตรดี

มิตรดีเป็นที่พึ่งพา	ได้ทุกคราเดือดร้อนเศร้าใจ
หาทางขจัดปัดภัย	ไม่ลี้หนีไกล เมื่อยามอัปจน
มิตรเลว ดีแต่สอพลอ	ยกยอเพื่อหวังประโยชน์ตน
หากมีภัยที่ต้องประจัญ	พวกนี้ทุกคนเลียงหนีหลบไกล

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๔

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนฝึกอ่านเพลงชาติให้คล่องและถูกต้อง

เพลงชาติไทย

เนื้อร้อง พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย

อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล

ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด

สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี

ทำนอง พระเจนดุริยางค์

เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน

ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี

เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่

เถลิงประเทศชาติไทยทวี มีชัย ชโย

บ.ศ.๒/พ.๓-๐๕

ใบงานที่ ๐๕

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

คำชี้แจง ฝึกอ่าน ฝึกร้องเพลงต่อไปนี้ให้คล่อง และถูกต้อง

เพลงชาติไทย

เนื้อร้อง พ.อ.หลวงสารานุประพันธ์

ทำนอง พระเจนดุริยางค์

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย

เป็นประชารัฐ ไผทของไทยทุกส่วน

อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล

ด้วยไทยล้วนหมาย รักสามัคคี

ไทยนี้รักสงบ แต่ถึงรบไม่ขลาด

เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่

สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี

เถลิงประเทศชาติไทยทวี มีชัย ชโย

เพลงสรรเสริญพระบารมี

เนื้อร้อง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์

ทำนอง ประโยตร์ชูรอฟสกี

ข้า ฯ วรพุทธเจ้าเอามโนและศิระกราน

นบพระภูมิบาล บุญดิเรก

เอกบรมจักริน พระสยามมินทร์

พระยศยิ่งยงเย็นศิระเพราะพระบริบาล

ผลพระคุณ ธิ รักษา ปวงประชาเป็นสุขศานต์

ขอบันดาล ธิ ประสงค์ใด

จงสฤษดิ์ตั้ง หวังวรหฤทัย

ดุจถวายชัย ชโย ฯ

เพลงศึกบางระจัน

ศึกบางระจัน จำให้มั่นพี่น้องชาวไทย

เกียรติประวัติสร้างไว้ แต่ชนชาติไทยรุ่นหลัง

แม้ชีวิต ยอมอุทิศคราชาติอับปาง

เลือดไทยต้องมาไหลหลัง ทาหัวผืนแผ่นดินทอง

ไทยคงเป็นไทย มิใช่ชาติเป็นเชลย

ไทยมิเคย ถอยร่นชนชาติศัตรู

บางระจัน แม้อสู้อาวุธจะสู้

สองดาบฟาดฟันศัตรู สู้จนชีพตนมลาย

ตัวตาย ดีกว่าชาติตาย

เพียงเลือดหยาดสุดท้าย ขอให้ไทยคงอยู่

แดนทองของไทย มิใช่ศัตรู

แม้ใครรุกรานเราสู้ เพื่อกู้แหลมถิ่นไทยงาม.....

ใบงานที่ ๐๖

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปเนื้อหาสาระของเพลง

๑. ชื่อเพลง.....

๒. เพลงนี้มีความหมายอย่างไร

.....

๓. เพลงนี้มีคุณค่า ประโยชน์อย่างไร.....

.....

๔. เพลงนี้ให้ความรู้สึกอย่างไร.....

.....

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

แผนภูมิที่ ๑ บทกลอนนี้ของฉัน

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

แผนภูมิตบทกลอนนี้ของฉัน

นี่ของของเธอ นี่ของของฉัน

+ + + +

มันสับเปลี่ยนกัน ฉันคืนให้เธอ

+ + + +

นี่ของของเธอ ที่ทำตกไว้

+ + + +

ฉันนี้เก็บได้ นำมาให้เธอ

+ + + +

แผนภูมิที่ ๒ เพลงและจังหวะในการร้องเพลง

เรื่อง ร้องรำ ทำเพลง

เพลงแมงมุมลาย

แมงมุมลายตัวนั้น ฉันเห็นมันซมซานเหลือทน วันหนึ่งมันถูกฝน ไหลหล่นจากบนหลังคา
พระอาทิตย์ส่องแสง น้ำแห้งเหือดไปลับตา มันรีบไต่ขึ้นฝา หันหลังมาทำตาลูกาว

เพลงช้าง

เนื้อร้อง คุณหญิงจีน ศิลปบรรเลง

ทำนอง พม่าเชว

ช้าง ช้าง ช้าง

หนูรู้จักช้างหรือเปล่า

ช้างมันตัวโตไม่เบา

จมูกมันยาวเรียกว่า งวง

สองเขี้ยวข้างงวงเรียกว่า งา

มีหูมีตาหางยาว

เพลงจับปูด้า

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกรี ไกรเลิศ

จะจับปูด้า ขยำปูนา

จะจับปูม้าเลยไปคว่ำเอาปูทะเล

สนุกจริงเอ๋ยแล้วเลยนอนเปล

ชะโอะละเห่ นอนในเปลให้หลับไป

เพลงเปิดอาบน้ำ

เนื้อร้อง-ทำนอง สุกรี ไกรเลิศ

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ

เปิด อาบน้ำในคลอง

ตาก็จ้องแลมอง

เพราะในคลองมีหอยปลาปู

ก๊าบ ก๊าบ ก๊าบ

เปิด อาบน้ำในคู

ตาก็จ้องแลดู

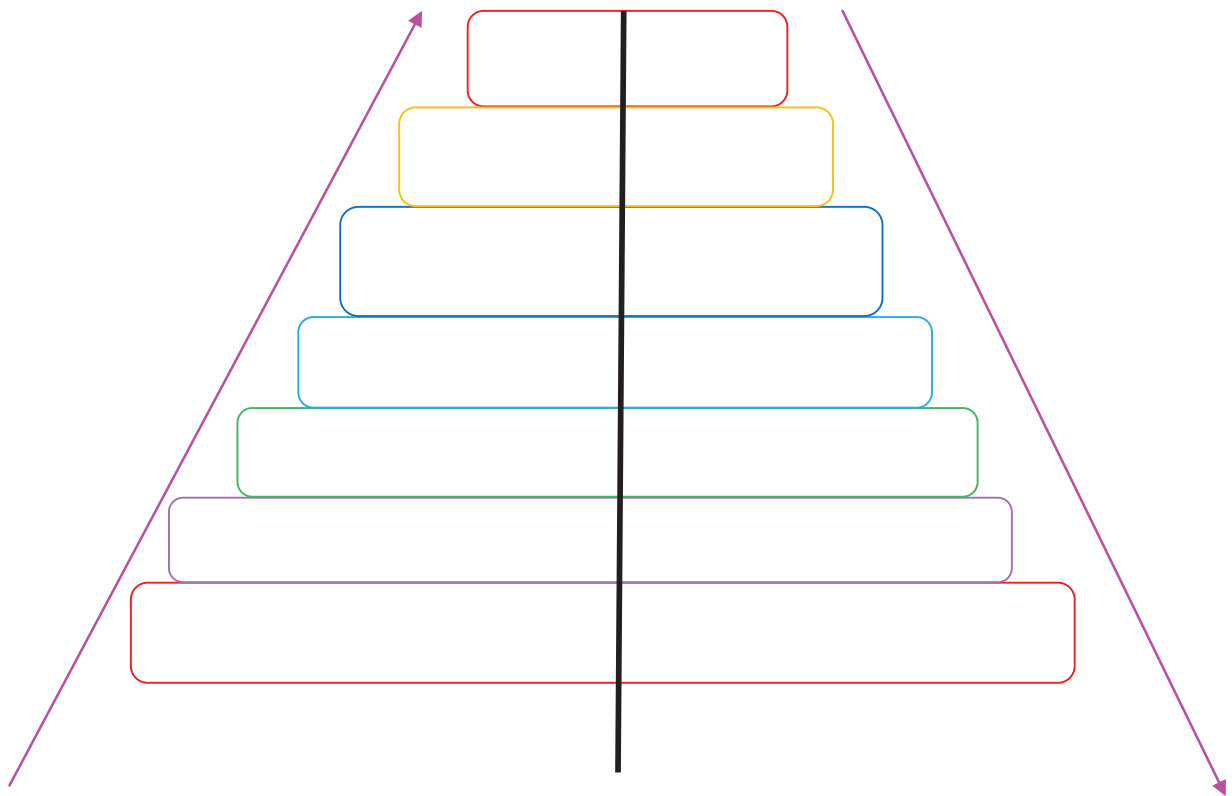
เพราะในคูมีหอยปูปลา

เรื่อง ความหมายและระดับเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนสัญลักษณ์แทนเสียงตัวโน้ตดนตรีไทยและดนตรีสากล

จากระดับเสียงต่ำไประดับเสียงสูง จากระดับเสียงสูงไประดับเสียงต่ำ

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

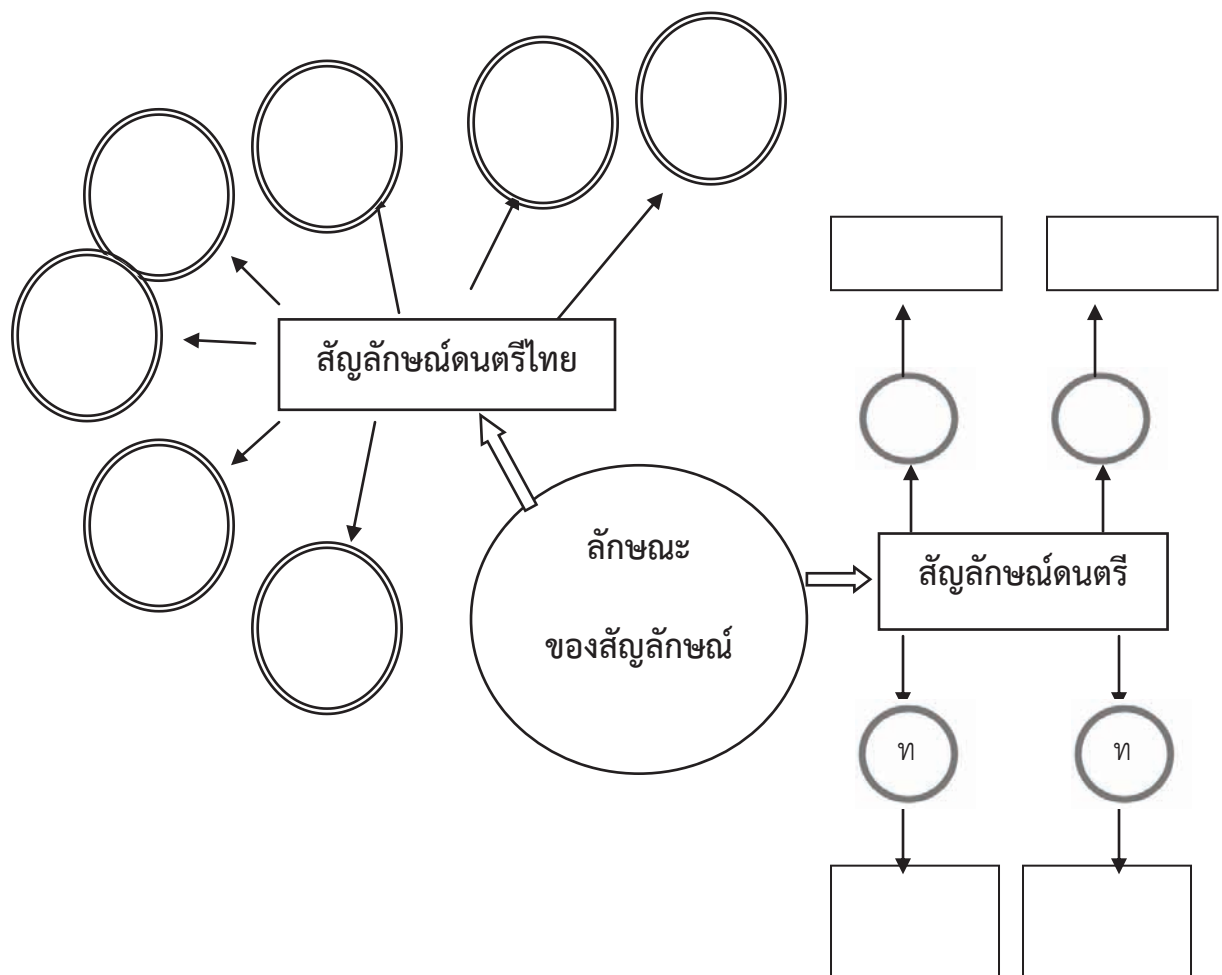

บ.ศ.๒/ ผ.๔-๐๖

ใบงานที่ ๐๖

เรื่อง สัญลักษณ์แทนเสียงดนตรี

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนภาพความคิดเกี่ยวกับสัญลักษณ์ดนตรีไทยและดนตรีสากล

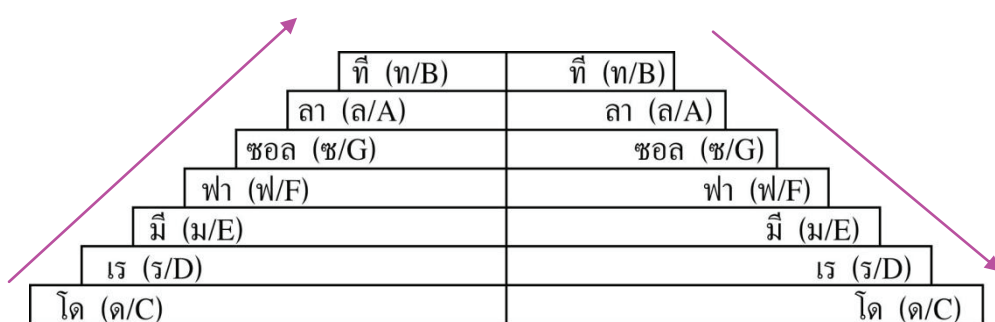
ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เสียงดนตรี

แผนภาพขั้นบันไดระดับเสียงดนตรี

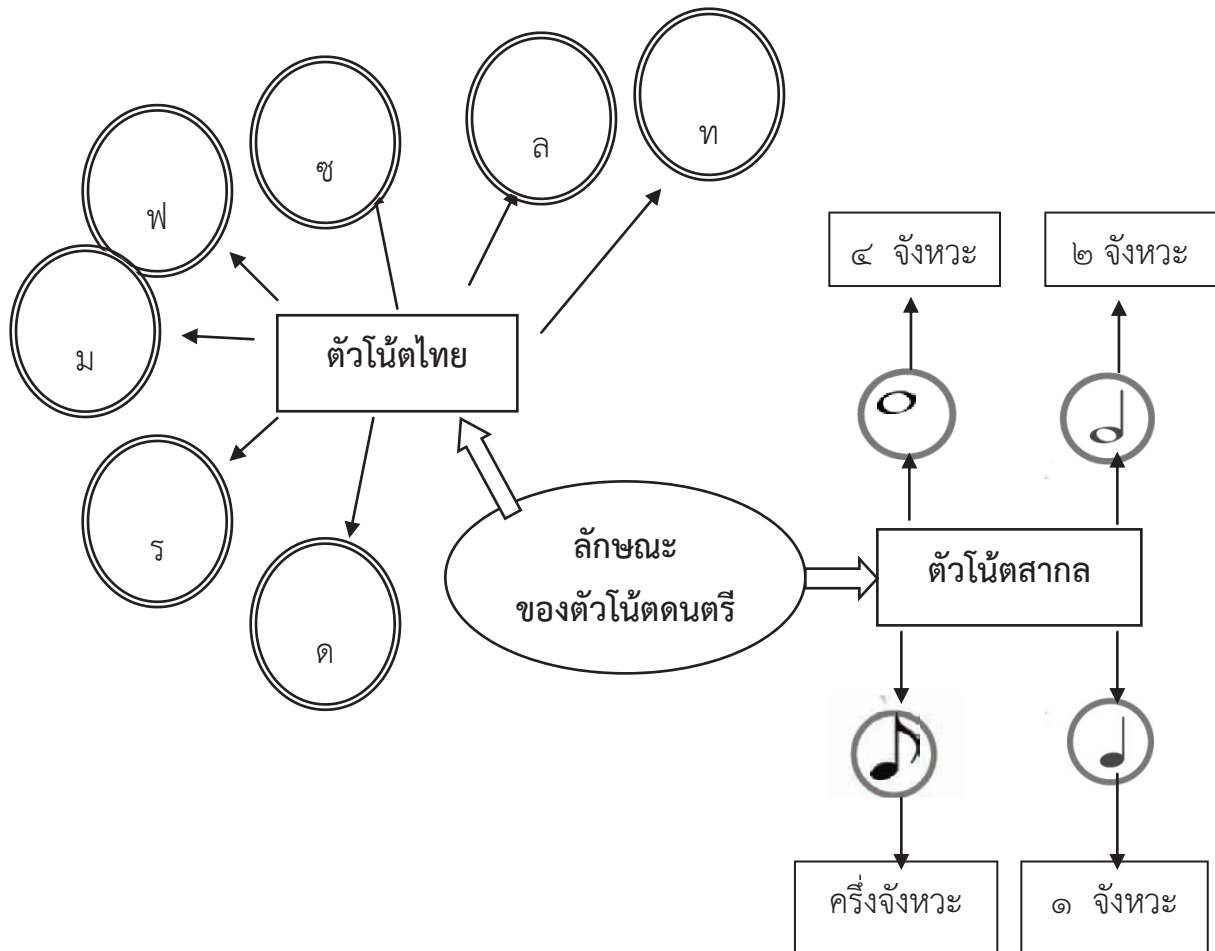
จากระดับเสียงต่ำไประดับเสียงสูง จากระดับเสียงสูงไประดับเสียงต่ำ

สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่	ด	ร	ม	ฟ	ซ	ล	ท
สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีไทย ได้แก่	โด	เร	มี	ฟา	ซอล	ลา	ที
สัญลักษณ์แทนระดับเสียงดนตรีสากล ได้แก่	C	D	E	F	G	A	B

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

เรื่อง ตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

แผนภูมิตัวโน้ตดนตรีไทย และดนตรีสากล

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

การแสดงนาฏยศัพท์ในนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทยใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก
นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมาย
กันได้ เช่น ตั้งวง จีบ กระทั่ง กระดก สะบัดมือ

ตั้งวง เป็นลักษณะของลำแขนที่ทอดโค้ง นิ้วทั้งสี่ชิดกัน นิ้วหัวแม่มือหักเข้าหาฝ่ามือเล็กน้อย
หักข้อมือเข้าหาลำแขน วงแบ่งออกเป็น

๑. วงบน

ตัวนาง - ปลายนิ้วสูงระดับหางคิ้ว

ตัวพระ - ปลายนิ้วสูงระดับแก้มศีรษะ

๒. วงกลาง

ตัวนาง - ปลายนิ้วระดับไหล่

ตัวพระ - ปลายนิ้วระดับไหล่

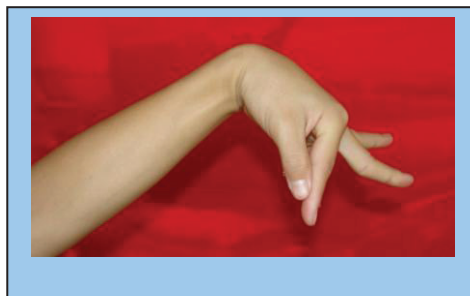
๓. วงล่าง

ตัวนาง - ตั้งมือระดับหัวเข่า

ตัวพระ - ตั้งมือระดับหัวเข่า

จีบ เป็นลักษณะของการใช้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ นิ้วที่เหลือกรีดออกคล้ายรูป
พัด หักข้อมือเข้าหาท้องแขน จีบแบ่งออกเป็นจีบคว่ำและจีบหงาย

จีบคว่ำ

จีบหงาย

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

การแสดงภาษาท่าทางนาฏศิลป์

การแสดงท่าของนาฏศิลป์ไทยใช้นาฏยศัพท์และภาษาท่าในการสื่อความหมายแสดงอารมณ์ความรู้สึก นาฏยศัพท์ คือ ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับท่ารำ เป็นคำที่ใช้ในวงการนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถสื่อความหมายกันได้ เช่น ตั้งวง จีบ กระทบף กระทบก สะบัดมือ

สะบัดเท้า

เป็นอาการของเท้าที่วางข้างใดข้างหนึ่งไว้ข้างหลัง เปิดส้นเท้าขึ้น เท้าหน้าวางราบลงกับพื้นเพื่อรับน้ำหนัก จากนั้นวางเท้าหลังให้ราบลง เท้าหน้าใช้จุมกเท้าแตะพื้นเตรียมสะบัดแล้วเลื่อนเท้าหน้าโดยเสือกจุมกเท้าไปข้างหน้า แล้ววางเท้าที่สะบัดราบลงกับพื้นให้เต็มฝ่าเท้า เท้าหลังเปิดส้นสูงขึ้น

กระทบף

คือ การวางเท้าใดเท้าหนึ่งไว้ข้างหลังด้วยจุมกเท้าเปิดส้นเท้า การกระทบף คือ การกระทบกจุมกเท้ากับพื้นเบา ๆ แล้วยกขึ้น

กระทบก

เป็นท่าสืบเนื่องมาจากการกระทบף โดยยกเท้าขึ้นข้างหลังแล้วหนีบน่องดันเข้าไปข้างหลังมากๆ หักปลายเท้าลง

สะบัดมือ คือการสะบัดมือจากท่าจีบ โดยการหมุนข้อมือที่หยายให้คว่ำลงไปปล่อยจีบแล้วสะบัดมือตั้งขึ้นเป็นวง ทำเช่นนี้เรื่อย ๆ

ท่าที่ ๑

ท่าที่ ๒

ท่าที่ ๓

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๓
การแสดงภาษาท่าทางของนาฏศิลป์

ฉับ

จับมือซ้ายแบบจับหงายไว้ระดับอก

เอือ

ยื่นมือออกไป พร้อมกับกระดกขึ้น
และกระดกลงเบา ๆ

ท่าน

แบมือยกขึ้นระดับศีรษะ กดข้อมือ

ท่านที่เคารพ

ยกมือทั้งสองข้างขึ้นระดับศีรษะฝ่ามือ
ให้ฝ่ามือโน้มลงทำไหว้

รัก

วางมือทั้งสองไขว้ทับกันแนบอก

ชมเชย

หงายมือทั้งสองข้างชูขึ้น สูงกว่าระดับไหล่เล็กน้อย
ให้มือข้างหนึ่งสูงกว่าอีกข้างเล็กน้อย

ดีใจ

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้ ๆ มุมปาก

ก้อเงิน

ถูฝ่ามือแล้วทิ้งแขนข้างหนึ่ง

ห้ามหรือปฏิเสธ

ตั้งวงล่างส่ายปลายนิ้วไปมา

ดม หอม

มือซ้ายจับนิ้วยกขึ้นใกล้จมูกมือขวา

ร้องไห้

ฝ่ามือซ้ายแตะหน้าผากมือขวา
จับหงายเหนือเอว

เจริญรุ่งเรือง

แบมือตั้งสูงระดับศีรษะทั้งสองมือ

บัตรภาพที่ ๑
บัตรภาพการแสดงนาฏศิลป์ไทย

บัตรภาพที่ ๒
นาฏศิลป์ไทยอนุรักษ์ ชุตระบำกรับ

บัตรคำที่ ๑

บัตรคำนาฏยศัพท์

นาฏยศัพท์ส่วนมือ

- จีบหงาย
- จีบคว่ำ

ตั้งวง

- ตั้งวงบน
- ตั้งวงกลาง
- ตั้งวงล่าง
- สะบัดมือ

นาฏยศัพท์ส่วนเท้า

- กระทุ้ง
- กระดกเท้า

ภาษาท่าทาง

- ท่านที่เคารพ
- ยิ้ม
- ฉับ
- เหว
- ท่าน
- รัก
- ชมเชย
- เก้อเขิน
- ห้าม / ปฏิเสธ
- ดม / หอม
- ร้องไห้
- เจริญรุ่งเรือง

แบบประเมินตนเอง การปฏิบัติทำนาฏยศัพท์

ชื่อ เลขที่ ชั้น

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาท่ารำนาฏศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑.๑ จีบหางาย				
๑.๒ จีบคว่ำ				
๑.๓ ตั้งวงบน				
๑.๔ ตั้งวงกลาง				
๑.๕ ตั้งวงล่าง				
๑.๖ กระทุ้ง / กระดกเท้า				

๒. นาฏยศัพท์คือ

.....

๓. ทำนาฏยศัพท์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีท่าอะไรบ้าง

.....

๔. ข้อบกพร่องที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....

๕. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอย่างไร

.....

๖. หลังจากปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

.....

การปฏิบัติทำรำนานาฏศิลป์

ชื่อ เลขที่ ชั้น

๑. ให้นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถปฏิบัติภาษาทำรำนานาฏศิลป์ต่อไปนี้ได้ระดับใด

รายการ	ผลการปฏิบัติการ			
	๔	๓	๒	๑
๑. รำก				
๒. ห้าม/ปฏิสเสธ				
๓. ร้องไห้/โศกเศร้า				
๔. ตัวฉั่น				
๕. หอม/ดม				
๖. ท่าหน้าที่เคารพ/ทำน				
๗. ยิ้ม/ดีใจ				
๘. เจริญรุ่งเรือง				

๒. ภาษาทำรำนานาฏศิลป์ที่ไม่สามารถปฏิบัติได้มีอะไรบ้าง

.....

๓. ปัญหาอุปสรรคที่ไม่สามารถปฏิบัติได้คืออะไร

.....

๔. นักเรียนมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขและอุปสรรคอย่างไร

.....

๕. หลังจากแก้ปัญหาแล้วเกิดผลอย่างไร นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ใบงานที่ ๐๑

การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย เพลงเมื่อจะข้ามถนน

คำชี้แจง

๑. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็น กลุ่ม ๆ ละ ๔-๕ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มคิดทำทางประกอบเพลงเมื่อจะข้ามถนน นำเสนอหน้าชั้นเรียน
๓. นักเรียนปฏิบัติท่ารำ เพลงเมื่อจะข้ามถนน จากการสาธิตของครู
๔. นักเรียนฝึกแสดงท่าทางจนคล่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

คำถามเพิ่มเติม

๑. เพลงเมื่อจะข้ามถนน มีจุดประสงค์อย่างไร
๒. ก่อนที่จะข้ามถนน เราต้องทำอะไร
๓. การข้ามถนนให้ปลอดภัย ควรทำอะไร
๔. สิ่งที่ควรปฏิบัติในการข้ามถนน ควรทำอะไร
๕. ผู้อำนวยการความสะดวกในการข้ามถนนให้นักเรียนคือใคร

ใบงานที่ ๐๒

เพลงแว่วเสียงแคน

คำชี้แจง ให้นักเรียนฟังเพลงแว่วเสียงแคนแล้วตอบคำถาม โดยทำเครื่องหมาย × ลงไปหน้าข้อที่ถูกต้อง

๑. เพลงแว่วเสียงแคน เป็นเพลงของภาคใด
 - ก. ภาคอีสาน
 - ข. ภาคกลาง
 - ค. ภาคใต้
๒. “ยามสนธยา” หมายถึงเวลาใด
 - ก. เวลาเช้า
 - ข. เวลากลางคืน
 - ค. เวลาเย็น
๓. “แสงเดือนมาเยือนขอบฟ้า” แสงเดือนหมายถึงข้อใด
 - ก. พระอาทิตย์
 - ข. พระจันทร์
 - ค. ดวงดาว
๔. จากเพลงแว่วเสียงแคน อยู่ในอารมณ์ใด
 - ก. โศกเศร้า
 - ข. เหงาหงอย
 - ค. สนุกสนาน
๕. จากเพลง “แลน แลน แต่ แต่ แล แลน” กล่าวถึงเครื่องดนตรีชนิดใด
 - ก. พิณ
 - ข. แคน
 - ค. โปงลาง

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงเมื่อจะข้ามถนน

อย่าเหม่อมอง

ต้องดูข้างหน้า

อีกซ้ายแลขวา

เมื่อจะข้ามถนน

หากยวดยานหลาย

ก็ต้องอดใจทน

อย่าตัดหน้ารถยนต์

ทุกๆ คนควรระวังเอย

มнг แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่มตุ้ม มง

มнг แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่มตุ้ม มง

มнг แซะ มง แซะ แซะ มง ตะลุ่มตุ้ม มง

แผนภูมิเพลงที่๐๒

เพลงแว่วเสียงแคน

ยามสนธยา	เหล่านกกาบินกลับรัง
เสียงแคนแว่วดัง	ชวนให้นั่งฟังนะเจ้าเอ๋ย
โถ้วลเอยช่างเพลินอุรา	
แลน แลน แต่ แต่ แล แลน แลน แลน แต่ แต่ แล แลน	
มาฟังเสียงแคนกันเถิดหนา	แสงเดือนเยือนขอบฟ้า
ส่องแสงมาดังเช่นเคย	อย่าทำเฉยมาชิมารำ
เจ้างามล้ำของเรียมเอ๋ย	
แลน แลน แต่ แต่ แล แลน แลน แลน แต่ แต่ แล แลน	

แผนภูมิเพลงที่ ๐๓

เพลงตาอินกะตানা

เนื้อร้อง ชาตรี

ทำนอง เอื้อ สุนทรสนาน

ตาอินกะตানা

หาปลาเอามากินกัน

ได้ปลาทุกวัน

รักกันก็ปันกันไป

ได้ปลามานาน

หาปลาบาบานตะไท

จนแม่ใครๆ

รู้น้ำใจไมตรีปรีดา

แต่แล้ววันหนึ่ง

เคราะห์มาถึงขมิงทิ้งมา

สองคนถึงครา

แย่งหัวปลาหางปลากันเกรียว

ตาอินกะตানা

โศกาอาวรณ์จริงเจียว

ตาอยู่มาเดี่ยวเดียว

คว้าวุงเพียว ๆ เอาไปกิน

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๒ จินตนาการทรรษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ข้อใดมีรูปทรงคล้ายกัน

- ก. ตู๋เย็น ทีวี ฟุตบอล
- ข. กล้อง โຕ้ะ ตู๋เย็น
- ค. โอง ฟุตบอล แจกัน

๒. ถ้าจะปั้นรูปแก้วอี นักเรียนจะเริ่มจากข้อใดจะง่ายที่สุด

- ก. ทำดินให้เป็นแผ่นเรียบ
- ข. ทำดินให้เป็นเส้น
- ค. ทำดินให้เป็นชิ้นส่วนของแก้วอี

๓. ภาพในข้อใด เป็นภาพจินตนาการ มากที่สุด

ก.

ข.

ค.

๔. ข้อใดเป็นงานศิลปหัตถกรรม

ก.

ข.

ค.

๕. เนื้อร้องหมายถึงข้อใด

- ก. ตัวโน้ต
- ข. คำร้อง
- ค. วรรคตอน

๖. การยืมขณะร้องเพลงแสดงถึงอะไร

- ก. เนื้อเพลง
- ข. ทำนองเพลง
- ค. อารมณ์ของเพลง

๗. การจับที่หน้าอก มีความหมายอย่างไร

- ก. ซ้ำพเจ้า
- ข. ท่าน
- ค. เสียใจ

๘.

จากภาพเป็นนาฏยศัพท์ตามข้อใด

- ก. กระตู่เท้า
- ข. กระตู่เท้า
- ค. ประเท้า

๙.

จากภาพเป็นภาษานาฏศิลป์ตามข้อใด

- ก. ผู้เป็นใหญ่
- ข. ท่าน
- ค. รัก

๑๐. การตั้งวงลำäng มือที่ตั้งวงควรอยู่ในระดับใด

- ก. ศีรษะ
- ข. ไหล่
- ค. สะต้อ

หน่วยย่อยที่ ๓

ศิลปศิลป์ไทย

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ถ้าบ้านของนักเรียนปลุกไฟไว้จำนวนมาก นักเรียนจะสร้างงานศิลปะพื้นบ้านอะไร

- ก. ปั้นตุ๊กตา
- ข. ทำโมบายसानปลาตะเพียน
- ค. ทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่

๒. ขั้นตอนแรกของการปั้นดินน้ำมันคือข้อใด

- ก. ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปตามต้องการ
- ข. นวดดินน้ำมันให้เข้ากัน
- ค. ปั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม

๓. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้เกิดงานศิลปะในท้องถิ่น

- ก. เพื่อผลิตของใช้ในครัวเรือน
- ข. เพื่อผลิตสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมทางศาสนา
- ค. เพื่อผลิตสินค้า

๔. เราสามารถพบเห็นศิลปะท้องถิ่นข้อใดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ก. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
- ข. รมป่อสร้าง
- ค. กระเป๋าย่านลิเกา

๕. จากภาพเป็นเอกลักษณ์ของภาคใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคใต้
- ค. ภาคอีสาน

๖. ข้อใดไม่สามารถนำมาใช้เป็นตัวกำหนดจังหวะได้

- ก. ย่ำเท้า
- ข. เคาะโต๊ะ
- ค. วิ่งแข่ง

๗. มี ซอล โด เร จะใช้ตัวอักษรในข้อใดแทนโน้ต

- ก. F A B C
- ข. E G C D
- ค. B A G F

๘. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร

- ก. กระฉับกระเฉง
- ข. อ่อนช้อย
- ค. เชื่องช้า

๙. ทำรำสอดสร้อยมาลาแปลง ใช้กับเพลงรำวงข้อใด

- ก. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
- ข. เพลงงามแสงเดือน
- ค. เพลงคืนเดือนหงาย

๑๐. รำวงมาตรฐาน มีต้นกำเนิดจากท้องถิ่นใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคใต้

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปะพื้นบ้าน

คำชี้แจง ให้นักเรียนในกลุ่มช่วยกันโยงภาพ กับชื่องานศิลปะพื้นบ้านประจำท้องถิ่นต่าง ๆ

ภาพ	ชื่องานศิลปะพื้นบ้านประจำท้องถิ่น
	☐ ☐ ลายร่มบ่อสร้าง จังหวัดเชียงใหม่ ภาคเหนือ
	☐ ☐ ลายแกะรูปหนังตะลุง ภาคใต้
	☐ ☐ ลายผ้ามัดหมี่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
	☐ ☐ ลายโองมังกกร จังหวัดราชบุรี ภาคกลาง

ป. ๘.๓/๗๑-๐๔

ใบงาน ๐๔

เรื่อง งานศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นของฉัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพงานศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นที่นักเรียนประทับใจอย่างน้อย ๑ อย่างพร้อมอธิบายภาพ

ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๓ คน (คละชั้น)
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวาดภาพวัสดุในท้องถิ่นของนักเรียนที่นำมาสร้างงานศิลปะด้านทัศนศิลป์ จำนวนอย่างน้อย ๓ ชิ้น
๓. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๒

บ.ศ.๓/๗๒-๐๒

เรื่อง วิถีชีวิตในชุมชน

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพวิถีชีวิตคนในชุมชนของนักเรียน ที่แสดงให้เห็นงานศิลปะในท้องถิ่น(คนทอผ้า, คนหิ้วตะกร้าที่สานด้วยไม้ไผ่, คนกำลังตักน้ำจากโอ่ง, ฯลฯ)

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง ที่มาและวัสดุสร้างงานศิลปะท้องถิ่น

ที่มาของงานศิลปะในท้องถิ่น

งานศิลปะท้องถิ่นเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่สร้างสรรค์งานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นเครื่องทำมาหากิน หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนาฝีมือเรื่อยมาและมีลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่นนั้น ๆ

วัสดุสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น

วัสดุที่นำมาสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีวัสดุแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศ, ภูมิอากาศ, และปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว เช่น ไม้ไผ่, ปอ, ย่านลิเภา, ดินเหนียว, ใบจาก, ฟาง, ใบตาล, กก ฯลฯ ซึ่งบางท้องถิ่นที่มีวัสดุที่เหมือนกันแต่ก็อาจสร้างงานศิลปะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ศึกษาเพิ่มเติม ศิลปะท้องถิ่นภาคเหนือ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคอีสาน ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคกลาง ทำมาจากวัสดุใด

เพื่อจะได้เห็นภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ เรื่อง ที่มาและวัสดุสร้างงานศิลปะท้องถิ่น

ที่มาของงานศิลปะในท้องถิ่น

งานศิลปะท้องถิ่นเกิดจากภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่สร้างสรรค์งานในลักษณะต่าง ๆ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นเครื่องทำมาหากิน หรือเพื่อประกอบพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งมีการพัฒนาฝีมือเรื่อยมาและมีลักษณะเฉพาะตัวของท้องถิ่นนั้น ๆ

วัสดุสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น

วัสดุที่นำมาสร้างงานศิลปะในท้องถิ่น แต่ละท้องถิ่นมีวัสดุแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิประเทศ, ภูมิอากาศ, และปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในธรรมชาติรอบตัว เช่น ไม้ไผ่, ปอ, ย่านลิเภา, ดินเหนียว, ใบจาก, ฟาง, ใบตาล, กก ฯลฯ ซึ่งบางท้องถิ่นที่มีวัสดุที่เหมือนกันแต่ก็อาจสร้างงานศิลปะท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน

ศึกษาเพิ่มเติม ศิลปะท้องถิ่นภาคเหนือ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคใต้ ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคอีสาน ทำมาจากวัสดุใด

ศิลปะท้องถิ่นภาคกลาง ทำมาจากวัสดุใด

เพื่อจะได้เห็นภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ใบงานที่ ๐๑

ป.๘.๓/พ.๓-๐๑

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำอักษร ก ข ค ง ใส่หน้าข้อความ

ก) ภาคเหนือ ข) ภาคกลาง ค) ภาคใต้ ง) ภาคอีสาน

..... ๑. เพลงโนราห์

..... ๒. หมอลำ

..... ๓. เพลงเรือ

..... ๔. เพลงอีแซว

..... ๕. เพลงซอ

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

โรงเรียน.....

ใบงานที่ ๐๒

ป.๘.๓/พ.๓-๐๒

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน ๔ ภาค

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกฟังเพลงพื้นบ้าน ๑ เพลง

๑. ครูเปิดแถบบันทึกเสียงให้นักเรียนฟัง
๒. เลือกฟังเพลงจากรายการโทรทัศน์ วิทยู หรือซีดีเพลง จากนั้นให้วิเคราะห์เพลงโดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความ

๑. ชื่อเพลง

๒. เป็นเพลงพื้นบ้านของภาค

ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคใต้

๓. ทำนอง ช้า ปานกลาง เร็ว

๔. เนื้อร้องมีความหมายเกี่ยวกับเรื่องใด

๕. เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงได้แก่

.....
.....

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

โรงเรียน.....

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง เพลงพื้นบ้าน

ความหมายของเพลงพื้นบ้าน คือบทเพลงที่เกิดจากคนในท้องถิ่นต่าง ๆ ใช้ภาษาเรียบง่าย ไม่ซับซ้อนมุ่งความสนุกสนานรื่นเริง ใช้เล่นกันในโอกาสต่าง ๆ เช่น งานสงกรานต์ งานลอยกระทง เป็นต้น

ลักษณะของเพลงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เป็นการเกี่ยวพาราสี หรือการชักถามโต้ตอบกัน ความเด่นของเพลงพื้นบ้านอยู่ที่ความไพเราะ การมหรือถ้อยคำง่าย ๆ กินใจ ใช้ไหวพริบปฏิภาณ ในการร้องโต้ตอบกัน เพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่จะมีเนื้อร้องและทำนองง่าย ๆ ร้องเล่นได้ไม่ยาก ฟังไม่นานก็สามารถร้องเล่นตามได้

ประเภทของเพลงพื้นบ้าน อาจแบ่งได้ตามภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้

๑. เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เช่น เพลงคำว ซึ่งเป็นบทขับร้องที่มีทำนองสูง แต่ไพเราะ เพลงขอ เป็นการขับร้องโต้ตอบเกี่ยวพาราสีกัน จ้อยหรือการขับลำนำในโอกาสต่าง ๆ และทำฮ่ำหรือคำฮ่ำ ซึ่งเป็นการขับร้องหมู่

๒. เพลงพื้นบ้านในภาคอีสาน เช่น หมอลำ ซึ่งอาจแบ่งได้เป็นลำกลอนคือการลำโดยทั่วไป ลำโจทก์ - แก้ เป็นการถาม - ตอบ โต้ตอบกันในเรื่องต่าง ๆ ลำหมู่ เป็นการลำเล่านิทาน เรื่องราว โดยมีผู้แสดงประกอบ ลำเต้ย ลำเพลิน เพลงโคราช เพลงเข็ญ เช่น เข็ญบังไฟ เข็ญผีตาโขน เข็ญนางแมว เป็นต้น

๓. เพลงพื้นบ้านในภาคกลาง ในภาคกลางมีเพลงพื้นบ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งมักใช้ร้องในโอกาสต่าง ๆ เช่น ร้องเพื่อความบันเทิง ได้แก่ เพลงเรือ เพลงอีแซว ลำตัด เพลงฉ่อย ร้องประกอบการทำงาน ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเต็นกำรำเคียว ฯลฯ

๔. เพลงพื้นบ้านในภาคใต้ เช่น เพลงเรือ ซึ่งเป็นเพลงทางน้ำเหมือนกับ เพลงเรือของภาคกลาง แต่ทำนองที่ร้องและการแต่งเนื้อเพลงต่างกัน นอกจากนี้ยังมีเพลงบอก ซึ่งเป็นเพลงที่เล่นได้ทั้งร้องคนเดียวและร้องโต้ตอบ เพลงนา ใช้ร้องเล่นเกี่ยวพาราสีในงานเทศกาลต่าง ๆ มีลักษณะห้วน ๆ ตามภาษาท้องถิ่น ในบางเพลงอาจใช้ภาษามลายู เช่น เพลงโนราห์ ลิเกฮูลู เป็นต้น

ใบงานที่ ๐๓

เรื่อง ความสำคัญและประโยชน์ของคนตรีในท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจเกี่ยวกับคนตรีในท้องถิ่นของนักเรียนว่ามีกิจกรรมใดบ้างที่มีการนำคนตรีเข้ามามีส่วนร่วม แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

๑. เทศกาลที่ใช้คนตรีในท้องถิ่น คือ

.....

๒. คนตรีมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้อย่างไร

.....

๓. นักเรียนคิดว่า ถ้ากิจกรรมนี้ไม่มีคนตรีเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นอย่างไร

.....

๔. นักเรียนรู้สึกอย่างไรกับกิจกรรมนี้

สนุกสนาน เบื่อหน่าย เฉยๆ

๕. นักเรียนคิดว่า คนตรีมีความสำคัญต่อคนในท้องถิ่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

สำคัญ เพราะทำให้คนในท้องถิ่นมีความสุข สนุกสนาน รักใคร่สามัคคีกัน

ไม่สำคัญ เพราะจะทำให้คนในท้องถิ่นเบื่อหน่ายและล้าสมัย

๖. ประโยชน์ของคนตรีต่อคนในท้องถิ่นได้แก่อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

คนในท้องถิ่นจะเกิดความผ่อนคลาย

เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

คนในท้องถิ่นจะเหนียวแน่นกล้าปากขึ้น

ใบความรู้ที่ ๑ สำหรับครู และนักเรียน

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน

ดนตรีท้องถิ่นภาคกลาง

เครื่องดนตรี ได้แก่ จะเข้ ระนาดเอก ซอด้วง ซอหม่อง ฉิ่ง ฉาบ กลองยาว
ลักษณะเด่น ส่วนมากเป็นวงปี่พาทย์พื้นบ้าน วงปี่พาทย์
นางหงส์ใช้บรรเลงในงานศพ วงกลองยาวใช้บรรเลงในงานมงคล
ต่างๆ เป็นต้น
การขับร้อง สนุกสนาน ร่าเริง เนื้อเพลงจะกล่าวถึงวิถีชีวิตของ
คนภาคกลางและการเกี่ยวพาราฮี

ดนตรีท้องถิ่นภาคเหนือ

เครื่องดนตรี ได้แก่ ซิ่ง พิณเป็ยะ สะล้อ ซอด้วง ฉิ่ง ฉาบ กลองมวง
ลักษณะเด่น แบ่งตามลักษณะการแสดง วงสะล้อซอใช้แสดงใน
งานทั่วไป วงกลองมวงเชิงใช้ประกอบการฟ้อน
การขับร้อง เนื้อเพลงใช้ภาษาท้องถิ่น สำเนียงเสียงอ่อนหวาน
เชื่องช้า และการเกี่ยวพาราฮี

ดนตรีท้องถิ่นภาคอีสาน

เครื่องดนตรี ได้แก่ พิณ โปงกลาง แคน กรับ เกราะ กลอง โปง
ลักษณะเด่น วงโปงกลาง วงกันตรึม มี 2 กลุ่ม คือกลุ่มอีสาน
เหนือจะนิยมดนตรี หมอลำ แคน พิณ กลุ่มอีสานใต้จะนิยม
ดนตรี กันตรึม

ดนตรีท้องถิ่นภาคใต้

เครื่องดนตรี ได้แก่ กลองชาตรี รำมะนา ปี่นอก ซอด้วง ซอฮู้
กรับ
ลักษณะเด่น การแสดงโนรา หนังตะลุง วงรองเง็ง วงกาหลอ
ใช้แสดงในโอกาสต่าง ๆ การขับร้อง เนื้อเพลงมักกล่าวถึงเรื่อง
ธรรมชาติ เกี่ยวพาราฮี ภาษาที่ใช้ภาษาท้องถิ่นได้ ใช้ถ้อยเสียงห้วนสั้นๆ

ใบงานที่ ๐๑

การแสดงท่าทางประกอบเพลงร่ำวง

คำชี้แจง

๑. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด
๒. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าประกอบเพลงตามองตา และเพลงใกล้เข้าไปอีกนิด
จากการสาธิตของครู
๓. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม จับคู่ชาย-หญิง จัดแถวเป็นรูปวงกลมปฏิบัติท่ารำ
เพลงตามองตา เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

ป ๘.๓/พ ๕-๐๒

ใบงานที่ ๐๒

เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

คำชี้แจง

๑. ให้แต่ละกลุ่มฝึกร้องเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว
๒. คิดทำรำประกอบเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าวตามจินตนาการ ให้สัมพันธ์กับความหมายของเนื้อเพลง ออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน
๓. ให้แต่ละกลุ่มฝึกทำท่าประกอบเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว จากการสาธิตของครู
๔. ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม จับคู่ชาย-หญิง จัดแถวเป็นรูปวงกลม ปฏิบัติทำรำเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑ ทำรำเพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

อธิบายท่ารำ

“ดนตรีทำออก”เดินย่อเท้าตามจังหวะดนตรี

เนื้อเพลง“ในน้ำมีปลา”ทำมือเหมือนปลา สอยเท้า ย่อลง “ในนามีข้าว”หันมาด้านหน้าโบกมือไปด้านซ้าย
เอียงซ้าย

“ในนามีข้าว”หันมาด้านหน้าโบกมือไปด้านขวา เอียงขวา “แผ่นดินของเรา”มือขวาชี้ตามจังหวะ ๓ ครั้ง
แตะเท้าขวา

“นี่แสนอุดมสมบูรณ์” มืออยู่ในท่าขอ ก้าวเท้าขวา

“ราบคาบ”มือประสานที่อก ถอนเท้า แตะขวา

“ราบคาบ” ฟันมือลงที่พื้น

“ด้วยอานุภาพพ่อขุน” ไหว้ด้านขวา เฝ้าซ้ายแตะ

“รามคำแหงค้ำจุน” ไข่มือขวา เอียงซ้าย เตะเท้าซ้าย “ให้ชาติไทยไพศาล” ผายมือออกข้างหัว เตะเท้าขวา

“สร้างบ้าน” ตัวนางนั่งลง ตัวพระยืนมือปลายนิ้วมือชนกัน “แปลงเมือง” ผายมือขวาออกข้างลำตัว ก้าวเท้าขวา

“ให้เกียรติไทยลือเลื่อง” ท่าขอ ก้าวเท้าหน้า

“ไปทั่วทุกถิ่นฐาน” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ
แตะเท้าขวา เอียงขวา

“จูงวัวไปค้า” กำมือหลวมๆ ระดับเอวก้าวเท้าขวา
ระดับเอว เท้าเขย่งสอยเท้า

“ขี่ม้าไปขาย” มือซ้ายจับ หักข้อมือขึ้นมือขวากำ
หลวมๆ

“ปวงราษฎร์ทั้งหลาย” ผายมือไปด้านข้าง ก้าวเท้าขวา

“อยู่เป็นสุข” มือทั้งสองจับหงายที่อก ถอนเท้า

“สำราญ” ม้วนมือจับ เป็นตั้งวงเหยียดแขนตั้ง แตะเท้าขวา “สร้างท่า” กำมือขวาตีลงฝ่ามือซ้าย แตะเท้าขวา

“นาไร” ผายมือไปด้านขวา ก้าวเท้าขวา เอียงซ้าย

“ท้าวแคว้นแดนไทย” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ แตะเท้าขวา

“เราไกล” กำมือหลวมๆระดับเอว สะดุดเท้าไปด้านข้าง เอียงขวา

“เราหวาน” กำมือขวาทำท่าหวานซ่า แตะเท้าซ้าย

“หมากม่วงหมากขาม” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“หมากพร้าวหมากกลาง” มือซ้ายชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“พืชผลต่างๆ” มือขวาชี้ ๓ ครั้งตามจังหวะ

“ล้วนงามตระการ” ขอ ก้าวเท้าหน้าด้านขวา

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงร่ำวงชาวบ้าน

ร่ำวงชาวบ้าน ทำรำที่ใช้จะไม่มีแบบแผนตายตัว แต่จะนำท่าจากรำวงมาตรฐานมาประกอบ

การรำ เช่น เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด หล่อจริงนะดารา ตามองตา เธอรำช่างน่าดู เชิญชวน ยวนย่าเหล ซ่อมาลี และเพลงลา

เพลงตามองตา

ตามองตา	สายตาก็จ้องมองกัน
รู้สึกเสียวซ่าหัวใจ	หากว่ารักฉันก็ว่ารัก
หากว่าหลงฉันก็ว่าหลง	ฉันคงอดโค้งเธอไม่ได้
เธอช่างงามวิไล (ซ้ำ)	เหมือนดอกไม้ที่เธอถือมา

เพลงใกล้เข้าไปอีกนิด

ใกล้เข้าไปอีกนิด	ซิดซิดเข้าไปอีกหน่อย
สวรรค์น้อย ๆ อยู่ในวงฟ้อนรำ	รูปหล่อเขาเชิญมาเล่น
เนื้อเย็นเขาเชิญมารำ	มองมานัยน์ตาหวานฉ่ำ
มองมานัยน์ตาหวานฉ่ำ	มะ มารำกับพี่นี่เอย

แผนภูมิเพลงที่ ๐๒

เพลงในน้ำมีปลาในนามีข้าว

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอนุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างทำนาไร่ ทั่วแคว้นแดนไทย เราไถเราหว่าน หมากม่วงหมากขาม หมากพร้าว
หมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ล้วนงามตระการ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอนุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างบ้านแปลงเมือง ให้เกียรติไทยลือ เลื่อง ไปด้วยทุกถิ่นฐาน
จูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ปวงราษฎร์ทั้งหลาย ได้อยู่เป็นสุขสำราญ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอนุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างทำนาไร่ ทั่วแคว้นแดนไทย เราไถเราหว่าน หมากม่วงหมากขาม หมากพร้าว
หมากกลาง พืชผลต่าง ๆ ล้วนงามตระการ

(สร้อย) ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว แผ่นดินของเรา นี่แสนอุดมสมบูรณ์
บ้านเมืองราบคาบ ด้วยอนุภาพพ่อขุน-รามคำแหงค้ำจุน ให้ชาติไทยไพศาล
สร้างบ้านแปลงเมือง ให้เกียรติไทยลือ เลื่อง ไปด้วยทุกถิ่นฐาน
จูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ปวงราษฎร์ทั้งหลาย ได้อยู่เป็นสุขสำราญ

ใบงานที่ ๐๑

การฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง

๑. นักเรียนจับคู่ ชาย หญิง
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มฝึกซ้อมท่ารำเพลงงามแสงเดือน เพลงคืนเดือนหงาย
๓. นักเรียนปฏิบัติท่ารำ เพลงงามแสงเดือน เพลงคืนเดือนหงายจากการสาธิตของครู
๔. นักเรียนฝึกแสดงท่าทางจนคล่องแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

ใบความรู้สำหรับครูที่และนักเรียน ๑

ประวัติความเป็นมารำวงมาตรฐาน

ประวัติความเป็นมาของรำวงมาตรฐาน

รำวง (Ramwong) เป็นการละเล่นของชาวบ้านที่ร่วมเล่นกันเพื่อความสนุกสนานและความสามัคคี แต่เดิมเรียกว่า “รำโทน” เนื่องจากใช้โทนตีประกอบจังหวะในการรำ ต่อมาเพิ่มกรับและ ฉิ่ง แต่ยังไม่มีการขับร้องประกอบในการรำ คงรำไปตามจังหวะโทนอย่างเดียว ลักษณะการรำโทนรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลม ใช้ท่าร่างกาย ๆ สุดแท้แต่ใครจะรำหรือทำท่าใด ไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ ขอเพียงแต่อย่าทำให้ลงตามจังหวะโทน

ต่อมาการเล่น “รำโทน” ได้พัฒนามาเป็น “รำวง” ลักษณะการรำวง คือ มีโต๊ะตั้งกลางวง ชาย – หญิงรำเป็นคู่ ๆ เดินเป็นวงกลมอย่างมีระเบียบ แต่ยังคงยึดจังหวะโทนเป็นหลัก มีการขับร้องเพลงประกอบในการรำ เรียกว่า “รำวงพื้นบ้าน” การรำวงนี้นิยมเล่นในงานเทศกาล หรือเล่นกันเองด้วยความสนุกสนาน เนื้อหาสาระของเพลงรำวงพื้นเมือง นอกจากให้ความบันเทิงแล้วยังสอดแทรกอารมณ์ ความรู้ ขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น เพลงช่อมาลี เเธอรำช่างนำดู หล่อจริงนะดารา ตามองตา ยวนยาเหล ไกล่เข้าไปอีกนิต ฯลฯ

ต่อมาในสมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้มอบหมายให้กรมศิลปากรปรับปรุงการเล่นรำวงพื้นบ้าน ให้มีระเบียบเรียบร้อย เป็นแบบฉบับอันดีงามของนาฏศิลป์ไทยและเพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะการละเล่นพื้นเมือง กรมศิลปากรจึงแต่งบทร้องและทำนองเพลงขึ้นใหม่ ๔ เพลง คือ งามแสงเดือน ชาวไทย คีนเดือนหงาย และรำมาซิมารำ พร้อมทั้งปรับปรุงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการเล่นรำวงมาเป็นวงปี่พาทย์หรือวงดนตรีสากล

บทเพลงรำวงมาตรฐานนี้ ท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม ได้แต่งบทร้องอีก ๖ เพลง คือ ดวงจันทร์วันเพ็ญ ดอกไม้ของชาติ หญิงไทยใจงาม ดวงจันทร์ขวัญฟ้า ยอดชายใจหาญ และ บุษานักรบผู้คิดประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงรำวงทั้ง ๑๐ เพลงนั้น คือ คณะอาจารย์ด้านนาฏศิลป์ของกรมศิลปากร ได้ช่วยกันคิดประดิษฐ์ทำรำให้งดงามถูกต้องตามหลักนาฏศิลป์ กำหนดให้เป็นแบบมาตรฐานผู้คิดประดิษฐ์ทำรำของรำวงมาตรฐาน คือ หม่อมต่วน (นางศุภลักษณ์ ภัทรนาวิก) ครูมัลลิศงประภักดิ์ ครูลมูล ยมะคุปต์ และครูผัน โมรากุล ต่อมาได้มีการนำรำวงนี้ไปสลับกับวงลีลาศ ทำให้ชาวต่างประเทศรู้จักรำวง เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้เล่นกันแพร่หลาย และมีแบบแผนอันเดียวกัน กรมศิลปากรจึงเรียกว่า “รำวงมาตรฐาน”

วิธีเล่นร้องมาตรฐาน

๑. แสดงเป็นคู่ ชาย – หญิง จะใช้ทั้งคู่ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานที่
๒. ก่อนเริ่มร้อง หญิง – ชาย ทำความเคารพกันด้วยการไหว้ หรือ หญิงพนมมือไหว้ ชายโค้ง
๓. ก่อนร้องแต่ละเพลง ดนตรีนำ ๑ บรรทัด เพื่อให้การเดินเท้าในจังหวะแรกพร้อมเพรียงกัน
๔. มีความพร้อมเพรียงในการร้อง ระยะคู่ไม่ห่างหรือชิดกันเกินไป
๕. ใช้ทำรำตามที่กำหนดไว้ในแต่ละเพลง พนมมือไหว้ซึ่งกันและกัน ก่อนที่จะออกจากวงรำ

การแต่งกายรำวงมาตรฐาน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๒

ร่ำวงมาตรฐาน เพลงงามแสงเดือน

ความหมาย คือยามที่แสงจันทร์ส่องมายังโลกทำให้โลกนี้ดูสวยงาม ผู้คนมาเล่นร่ำวงยามแสงจันทร์ส่องมีความงดงามด้วย

ทำรำสอดสร้อยมาลา

ผู้หญิงจับมือซ้ายที่ระดับหัวเข็มขัด (สะดือ) มือขวาตั้งวงสูงระดับหางคิ้ว ผู้ชายทำท่าเดียวกัน แต่มือที่ตั้งวงสูงระดับแง่ศีรษะ ตั้งแถวเป็นวงกลม แล้วเดินตามวง วิธีการสอดมือ เริ่มต้นจากมือซ้ายที่อยู่หน้าท้อง เลื่อนมือจับให้ห่างออก จากตัวเล็กน้อย แล้วแบมือออกหงายลง พลิกข้อมือขึ้นตั้งวง มือขวาที่ตั้งวงอยู่เลื่อนกลับมาจับ ที่ระดับหน้าท้อง เหมือนเดิม ฝึกปฏิบัติทั้งมือซ้ายและขวาสลับกันจนชำนาญ

เป็นท่าสอดสร้อยมาลา ศีรษะเอียงข้างมือจับเสมอโดยนับการก้าวเท้า ๘ ครั้ง จึงเปลี่ยนมือ ๑ ครั้ง นับจังหวะที่ ๑ - ๔ เปลี่ยนท่าทีหนึ่ง เปลี่ยนมืออยู่ในลักษณะเดิม ทำเช่นนี้สลับกันไปจนจบเพลงรวมแล้วจะเปลี่ยนมือได้ ๔ ครั้ง เมื่อมาถึงเพลงตอนที่ว่า

เราเล่นเพื่อสนุก ให้ผู้หญิงซ้ายหันแล้วเปลี่ยนมือ เดินไปในครึ่งวงกลมใน ๔ จังหวะ แล้วเปลี่ยนมืออีกครั้งในเนื้อเพลงตอนที่ว่า **ขอให้เล่นพอรำ** แล้วกลับมาเดินในท่าวงกลมตามเดิม

หมายเหตุ ท่าที่ก้าวกับมือจับต้องเป็นข้างเดียวกัน

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๓

ร่ำวงมาตรฐาน เพลงคืนเดือนหงาย

ความหมาย หมายถึงเวลากลางคืนเป็นคืนเดือนหงาย มีลมพัดมาเย็นสบายใจ แต่ยังไม่สบายใจ
เท่าได้ผูกมิตรกับคนอื่น และร่ำเย็นไปทั่วทุกแห่ง ยิ่งกว่านั้นฝนที่โปรยลงมา ก็คือการที่ประเทศ
ไทยเป็นประเทศเอกราช มีธงชาติเป็นเอกลักษณ์ ทำให้ร่ำเย็นทั่วไป

ทำสอดสร้อยมาลาแปลง

แปลงมาจากทำสอดสร้อยมาลาในเพลงงามแสงเดือน
ท่าเตรียม โดยยืนเท้าชิดกันมือซ้ายตั้งวงบนมือขวาจับหงาย
ที่ชายพกศีรษะเอียงขวา พอเริ่มเพลงมือขวาที่จับหงายที่ชาย
พกโบกขึ้นไปตั้งวงบนโดยไม่ต้องสอดหรือม้วนมือ มือซ้ายลดลง
ลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย

มือซ้ายลดลงลง แล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เปลี่ยนมาเอียงซ้าย มือซ้ายยกขึ้น
ไปตั้งวงบน มือขวาลดลงแล้วพลิกข้อมือเป็นจับหงายที่ชายพก เอียงขวาทำเช่นนี้สลับกันจนจบ
เพลง การก้าวเท้าเริ่มก้าวเท้าขวาตรงคำว่า"คืน" ก้าวซ้ายตรงคำว่า"เดือน"เท้าขวาวางหลังด้วย
จมูกเท้าตรงคำว่า"หงาย" เท้าขวาเหยียบหนักลงไปตรงคำว่า"เย็น"แล้วก้าวซ้ายตรงคำว่า"พระพาย"
ก้าวขวาตรงคำว่า"พลี"แล้วเท้าซ้ายวางหลังตรงคำว่า"มา"เอียงศีรษะข้างมือจับ และเท้าที่วาง
หลังก็ข้างเดียวกับมือจับเสมอ

แผนภูมิเพลงที่ ๐๑

เพลงงามแสงเดือน

คำร้อง จหมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตน์นัท)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

งามแสงเดือนมาเยือนส่องหล้า

งามใบหน้าเมื่ออยู่วงรำ (ซ้ำ)

เราเล่นกันเพื่อสนุก

เปลื้องทุกข์มิวายระกำ

ขอให้เล่นฟ้อนรำ

เพื่อสามัคคีเอย

เพลงคืนเดือนหงาย

คำร้อง จหมื่นมานิตยัณเรศ (นายเฉลิม เศวตน์นัท)

ทำนอง อาจารย์มนตรี ตราโมท

ยามกลางคืนเดือนหงาย

เย็นพระพายโบกพริ้วปลิวมา

เย็นอะไรก็ไม่เย็นจิต

เท่าเย็นผูกมิตรไม่เปื้อนระอา

เย็นร่มธงไทยปกไปทั่วหล้า

เย็นยั้งน้ำฟ้ามาประพรมเอย

เพลงรำวงมาตรฐานมี ๑๐ เพลง ๑๔ ท่า เพลงงามแสงเดือน-ท่ารำที่ใช้ ท่าสอดสร้อยมาลา

เพลงคืนหงาย-ท่ารำที่ใช้ ท่าสอดสร้อยมาลาแปลง

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๓ ลีลาศิลป์ไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✕ ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. ถ้าบ้านของนักเรียนปลุกไฟไว้จำนวนมาก นักเรียนจะสร้างงานศิลปะพื้นบ้านอะไร

- ก. ปั้นตุ๊กตา
- ข. ทำโมบายसानปลาตะเพียน
- ค. ทำเครื่องจักสานจากไม้ไผ่

๒. ขั้นตอนแรกของการปั้นดินน้ำมันคือข้อใด

- ก. ปั้นดินน้ำมันเป็นรูปตามต้องการ
- ข. นวดดินน้ำมันให้เข้ากัน
- ง. ปั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม

๓. ข้อใดไม่ใช่เหตุผลที่ทำให้เกิดงานศิลปะในท้องถิ่น

- ก. เพื่อผลิตของใช้ในครัวเรือน
- ข. เพื่อผลิตสิ่งของที่ใช้ในกิจกรรมทางศาสนา
- ค. เพื่อผลิตสินค้า

๔. เราสามารถพบเห็นศิลปะท้องถิ่นข้อใดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

- ก. เครื่องปั้นดินเผาบ้านเชียง
- ข. รมบ่อสร้าง
- ค. กระจ่างย่านลิภา

๕. จากภาพเป็นเอกลักษณ์ของภาคใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคใต้
- ค. ภาคอีสาน

๖. ข้อใดไม่สามารถนำมาใช้เป็นตัวกำหนดจังหวะได้

- ก. ย่ำเท้า
- ข. เคาะโต๊ะ
- ค. ริ่งแข่ง

๗. มี ซอล โด เร จะใช้ตัวอักษรในข้อใดแทนโน้ต

- ก. F A B C
- ข. E G C D
- ค. B A G F

๘. การทำท่าประกอบเพลงปลุกใจ ต้องทำอย่างไร

- ก. กระฉับกระเฉง
- ข. อ่อนช้อย
- ค. เชื่องช้า

๙. ทำรัสอดสร้อยมาลาแปลง ใช้กับเพลงร่ำวงข้อใด

- ก. เพลงดวงจันทร์ขวัญฟ้า
- ข. เพลงงามแสงเดือน
- ค. เพลงคืนเดือนหงาย

๑๐. ร่ำวงมาตรฐาน มีต้นกำเนิดจากท้องถิ่นใด

- ก. ภาคเหนือ
- ข. ภาคกลาง
- ค. ภาคใต้

หน่วยย่อยที่ ๔

ภูมิใจในงานศิลป์

แบบทดสอบก่อนเรียน

หน่วยการเรียนรู้บูรณาการที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. เพราะเหตุใดเราจึงควรเลือกเครื่องใช้ที่มีในท้องถิ่นของตนเอง

- ก. เป็นสินค้าที่สั่งมาจากต่างประเทศ
- ข. ทันสมัย สวยงาม
- ค. เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๒. ข้อใดไม่ใช่ศิลปะไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ก. บ้านทรงไทย
- ข. ศาลเจ้า
- ค. โต๊ะหมู่บูชา

๓. งานศิลปะท้องถิ่นในข้อใดที่มีมากในภาคใต้

- ก. งานปั้นโอ่งมังกร
- ข. งานแกะสลักหนังตะลุง
- ค. งานแกะสลักไม้

๔. นักเรียนสามารถเรียนรู้การสร้างงานศิลปะท้องถิ่นได้จากใคร

- ก. ช่างพื้นบ้านในท้องถิ่น
- ข. ช่างโรงงานอุตสาหกรรม
- ค. ผู้นำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ

๕. เพลงเต๋นกำรำเคียวเป็นเพลงที่สะท้อนเกี่ยวกับเรื่องใด

- ก. สุขภาพ
- ข. การท่องเที่ยว
- ค. การทำงาน

๖. วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการฟ้อนเล็บ คือข้อใด

- ก. วงกลองแหว
- ข. วงสะล้อซอซึง
- ค. วงกลองยาว

๗. เสียงของดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือมีลักษณะอย่างไร

- ก. เข้มแข็ง
- ข. เชื่องช้า อ่อนหวาน
- ค. สดใส ร่าเริง

๘. การแสดงพื้นเมืองข้อใด เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน

- ก. มโนราห์
- ข. เซิ้งบั้งไฟ
- ค. ฟ้อนเจิ้ว

๙. การแสดงบทบาทสมมุติให้เหมือนจริงได้ ต้องอาศัยข้อใดมากที่สุด

- ก. การฝึกฝน
- ข. การสังเกตและจดจำ
- ค. การเลียนแบบ

๑๐. สถานการณ์โดนเศษแก้วตำเท้า ต้องแสดงอย่างไร

- ก. เอามือปิดหู สายหน้า
- ข. ก้มตัวลง มือกุมหน้าท้อง
- ค. นอนกลิ้งไปมาอย่างเจ็บปวด

ใบงานที่ ๐๑

วาดภาพงานศิลปะที่พบเห็นในชุมชน

คำชี้แจง

๑. แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มละ ๓ คน
๒. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมความคิดเห็นว่างานศิลปะที่มีอยู่ในชุมชนของนักเรียนมีอะไรบ้าง แล้ววาดภาพระบายสีให้สวยงาม
๓. เขียนชื่อภาพพร้อมบอกวิธีการอนุรักษ์งานศิลปะ
๔. ส่งตัวแทนนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่ม..... สมาชิกในกลุ่ม

๑. ชื่อ ชั้น

๒. ชื่อ ชั้น

๓. ชื่อ ชั้น

โรงเรียน จังหวัด

ใบความรู้สำหรับครูและนักเรียนที่ ๑

เรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่น

ผลงานศิลปะในท้องถิ่นของไทยถือเป็นของที่มีคุณค่า เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควร
หวงแหนรักษาไว้ เราควรช่วยกันอนุรักษ์ศิลปะท้องถิ่นไว้ โดยอาจใช้วิธีต่าง ๆ ดังนี้

๑. ถ้ามีโอกาสที่จะเรียนรู้การทำผลงานศิลปะท้องถิ่น ควรศึกษาและเรียนรู้จนสามารถ
สร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ เพื่อจะได้สืบสานผลงานศิลปะของท้องถิ่นต่อไป

๒. สนับสนุนผลงานศิลปะโดยการอุดหนุนผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลงานศิลปะในท้องถิ่นตาม
ความเหมาะสม

๓. บันทึกเกี่ยวกับผลงานศิลปะชิ้นต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อไว้เป็นข้อมูลในการศึกษา
ค้นคว้าต่อไป

๔. ไม่ทำลายผลงานศิลปะต่าง ๆ ในท้องถิ่น

๕. เข้าร่วมกิจกรรมแสดงผลงานศิลปะหรือกิจกรรมอนุรักษ์ผลงานศิลปะ

๖. หากพบรอยชำรุดของผลงานศิลปะให้แจ้งหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับทราบ
เพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไป

๗. เผยแพร่ผลงานศิลปะให้เป็นที่รู้จักแก่คนท้องถิ่นอื่น ๆ

๘. เห็นคุณค่าของผลงานศิลปะในท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง เครื่องดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

คำชี้แจง ให้ดูภาพแล้วแล้วนำคำตอบลงในตารางให้สัมพันธ์กัน

ทับโนรา

กลองชาตรี

ฆ้องวงเล็ก

ซึง

พิณ

สะล้อ

กลองโนรา

โปงลาง

กลองแหว

แคน

เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคกลาง	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคเหนือ	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคใต้	เครื่องดนตรีพื้นบ้าน ภาคอีสาน
.....
.....
.....
.....

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ป ๘.๔/ผ ๒-๐๔

ใบงานที่ ๐๔

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้าน และการอนุรักษ์

คำชี้แจง ให้วาดภาพระบายสีเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่ตนเองชอบ

๑. เครื่องดนตรีพื้นบ้านภาค
๒. เครื่องดนตรีประเภท.....
๓. ใช้บรรเลงเนื่องในโอกาส

ชื่อนามสกุล.....เลขที่.....

ชั้นประถมศึกษาปีที่โรงเรียน.....

ใบความรู้ สำหรับครู และนักเรียน ที่ ๑

เรื่อง ดนตรีพื้นบ้านของภาคต่าง ๆ

๑. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โปงลาง

พิน

แคน

โหวด

๒. ภาคเหนือ

ซิ่ง

กลองแอว

สะล้อ

กลองสะบัดชัย

๓. ภาคใต้

กลองโนรา

กลองโทนหรือ ทับหรือ ทับโนรา

ฉิ่ง

กรับ

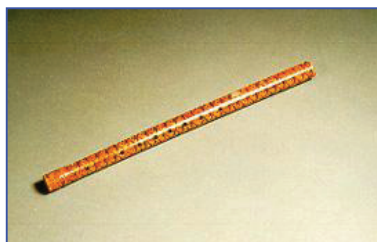
๔. ภาคกลาง

จระเข้

พินน้ำเต้า

ขลุ่ยเพียงออ

พีนอก

พีนอน

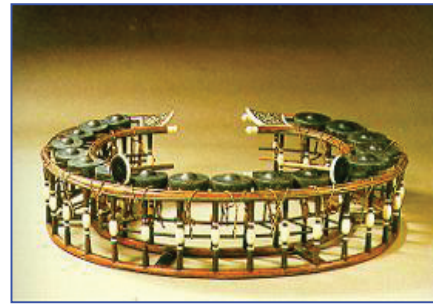
ระนาดเอก

ระนาดทุ้ม

ซ็องวงใหญ่่มโหรี

ซ็องวงเล็กมโหรี

กลองชาตรี

ตะโพน

ซ็องเหม่ง

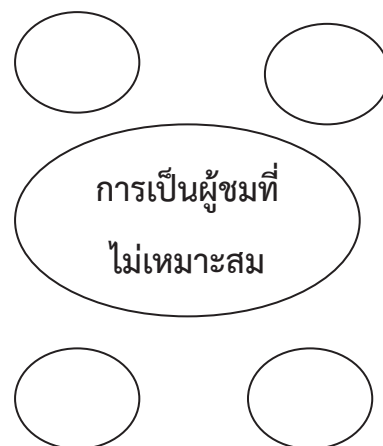
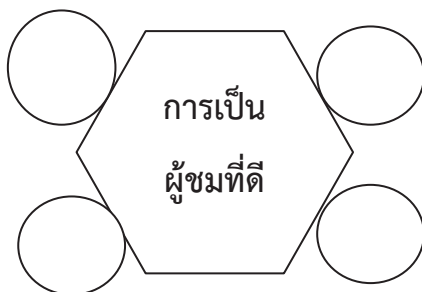
ซ็องโหม่ง

ใบงานที่ ๐๑

เรื่อง ประโยชน์และการเป็นผู้ชมที่ดี

คำชี้แจง นำตัวอักษรหน้าข้อความที่เป็นการปฏิบัติตนในการชมการแสดงมาเขียนลงในแผนภาพให้ถูกต้อง

- ก. นั่งหลับขณะชมการแสดง
- ข. เดินทางมาถึงสถานที่ก่อนการแสดงเริ่ม ๑๕ นาที
- ค. แต่งกายด้วยชุดกระโปรงสุภาพเรียบร้อย
- ง. เล่าเรื่องราวตอนต่อไปให้เพื่อนข้าง ๆ ฟัง เพราะได้ชมมาก่อนแล้ว
- จ. ให้เกียรติผู้แสดงด้วยการปรบมือ
- ฉ. นั่งชมการแสดงอย่างตั้งใจตั้งแต่ต้นจนจบ
- ช. โห่ร้องเมื่อเริ่มการแสดงเพื่อให้เกียรติผู้แสดง
- ซ. รับประทานลูกชิ้นทอดขณะชมการแสดง

ใบงานที่ ๐๒

แบบบันทึกการเข้าร่วมงานประเพณี

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย ✓ ลงในรูปดาวในประเพณีที่เคย
มาร่วม และกิจกรรมทางนาฏศิลป์ที่พบเห็น

<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content;"> งานประเพณีที่เคยมาร่วม </div>	★	สงกรานต์
	★	ลอยกระทง
	★	แห่เทียนเข้าพรรษา
	★	แต่งงาน
	★	งานบวช
<div style="border: 1px solid black; padding: 10px; width: fit-content;"> กิจกรรมทางนาฏศิลป์ที่ พบเห็นมีอะไรบ้าง </div>	★	รำวงมาตรฐาน
	★	การเซิ้ง
	★	การฟ้อน
	★	การรำกลองยาว

ใบงาน ๐๓

เรื่อง การแสดงนาฏศิลป์ท้องถิ่น

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้แล้วปฏิบัติกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑. ให้นักเรียนบอกการแสดงนาฏศิลป์ในท้องถิ่นของนักเรียน
๒. นักเรียนหาภาพการแสดงนาฏศิลป์ในท้องถิ่น นำมาติดลงในใบงานตามตัวอย่าง
๓. ให้นักเรียนบอกคุณค่า และประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์

★ การแสดงในท้องถิ่นของนักเรียน คือ.....

★ คุณค่า และประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ คือ.....

ชื่อ ชั้น เลขที่

โรงเรียน จังหวัด

ใบงานที่ ๐๔

องค์ประกอบของการชมนานาฏศิลป์ไทย

คำชี้แจง ๑. ให้นักเรียนแต่ละคนออกแบบเครื่องแต่งกาย การไปชมการแสดงนาฏศิลป์ที่แสดงถึงการมีมารยาทที่ดี โดยวาดภาพระบายสีลงในกระดาษที่ครูแจกให้/ลงในสมุด พร้อมทั้งอธิบายภาพ ๒ - ๓ บรรทัด

๒. ให้นักเรียนร่วมกันคัดเลือกการวาดภาพการแต่งกายเพื่อไปชมการแสดงถึงการมีมารยาทที่ดีขึ้นชอบ ๕ - ๖ ภาพ เพื่อจัดแสดงบนป้ายนิเทศ

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๑

เรื่อง ประโยชน์และการเป็นผู้ชมที่ดี

ประโยชน์ของการเป็นผู้ชมที่ดี

เมื่อเราได้ชมนาฏศิลป์ไทย เช่นระบำ รำ ฟ้อน เราจะรู้สึกสนุกสนานรื่นรมย์ เพราะความงดงามของท่ารำ เครื่องแต่งกายดนตรีที่บรรเลง การแสดงนาฏศิลป์ไทยนั้นจะเป็นเรื่องราวที่ทำให้เราได้รับประโยชน์จากการชม ดังนี้

๑. ได้รับความรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย
๒. ได้รับคติสอนใจ เช่นความอดทน ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร และนำคติสอนใจมาปรับใช้ในชีวิตของเราได้
๓. ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน
๔. สามารถนำเรื่องราวที่ได้ชมไปเล่าให้ผู้อื่นฟังได้

การเป็นผู้ชมที่ดี

การแสดงนาฏศิลป์จะมีทั้งผู้แสดงและผู้ชม ซึ่งผู้ชมมีความสำคัญต่อการแสดงนาฏศิลป์ เพราะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย ดังนั้น การชมการแสดงเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดงนั้น ผู้ชมจำเป็นจะต้องรักษามารยาทในขณะที่ชมการแสดง การปฏิบัติตนในการเป็นผู้ชมที่ดีมีดังนี้

๑. ไม่ควรส่งเสียงรบกวนผู้อื่นที่กำลังชมการแสดง
๒. ควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ให้เหมาะสมกับสถานที่
๓. ควรไปถึงก่อนการแสดงเริ่มอย่างน้อย ๑๕ นาที
๔. ปฏิบัติตนตามระเบียบของสถานที่ เช่น นั่งประจำที่ก่อนที่การแสดงจะเริ่มปรบมือให้เกียรติผู้แสดง
๕. ให้ความสนใจและมีอารมณ์ร่วมกับผู้แสดง เช่น สนุกสนานเฮฮาไปด้วย
๖. ไม่ควรลุกไปมาบ่อย ๆ เพราะจะทำให้ความม่วนวาย และเป็นการทำลายสมาธิ

ใบความรู้สำหรับนักเรียนที่ ๒

องค์ประกอบของการชมนานาชาติไทย

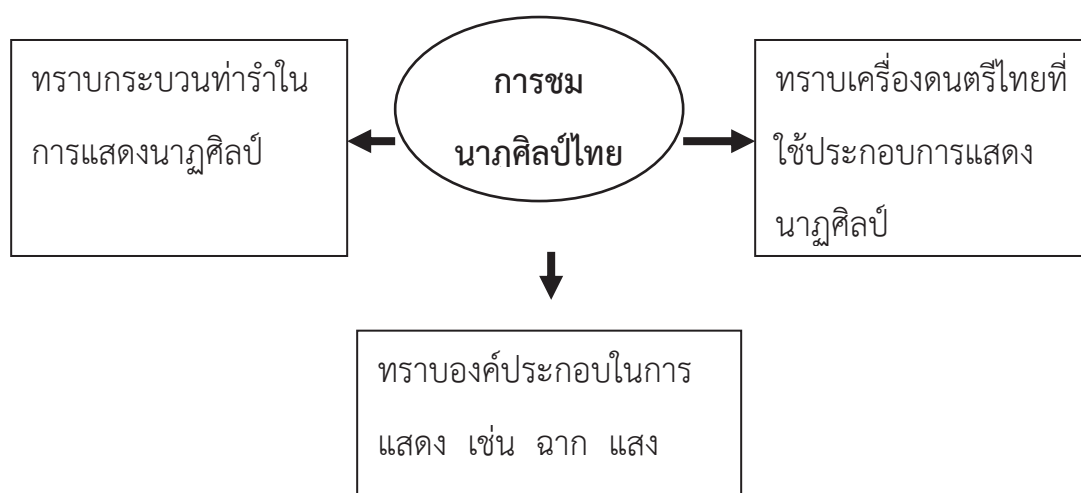
นาฏศิลป์จะหมายรวมไปถึงการร้องรำทำเพลงดังนั้นองค์ประกอบของนาฏศิลป์ ก็จะประกอบไปด้วยการร้องการบรรเลง ดนตรีและการฟ้อนรำ ทั้งนี้เพราะการแสดงออกทางนาฏศิลป์ไทย จะต้องอาศัยบทร้องทำนองเพลงประกอบการแสดง เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมาเป็นนาฏศิลป์ไทยได้จะต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญๆดังต่อไปนี้

๑. **ลีลาทำรำ** เป็นท่าทางเอื้องกรายฟ้อนรำที่อ่อนช้อยสวยงาม แสดงออกของอารมณ์ สื่อความหมายชัดเจน

๒. **ดนตรีประกอบ** ดนตรีเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ช่วยเสริมให้การแสดงสมบูรณ์และสร้างบรรยากาศ ในการแสดงให้สมจริงอีกด้วย

๓. **บทร้อง** ส่วนใหญ่จะเป็นคำประพันธ์ประเภทกลอนแปด มีความไพเราะสละสลวย คมคายและมีคติสอนใจ

๔. **การแต่งกาย** มีแบบอย่างเฉพาะตัว งดงามประณีต และถูกต้องตามลักษณะการแสดง องค์ประกอบของการชมนานาชาติไทย

แบบทดสอบหลังเรียน

หน่วยบูรณาการการเรียนรู้ที่ ๘ สุนทรียศิลป์ หน่วยย่อยที่ ๔ ภูมิใจในงานศิลป์
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ ข้อ ๑๐ คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรหน้าคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

๑. เพราะเหตุใดเราจึงควรเลือกเครื่องใช้ที่มีในท้องถิ่นของตนเอง

- ก. เป็นสินค้าที่สั่งมาจากต่างประเทศ
- ข. ทันสมัย สวยงาม
- ค. เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๒. ข้อใดไม่ใช่ศิลปะไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

- ง. บ้านทรงไทย
- จ. ศาลเจ้า
- ฉ. โต๊ะหมู่บูชา

๓. งานศิลปะไทยข้อใดเป็นศิลปะท้องถิ่นของภาคใต้

- ง. งานปั้นโอ่งมังกร
- จ. งานแกะสลักหนังตะลุง
- ฉ. งานแกะสลักไม้

๔. นักเรียนสามารถเรียนรู้การสร้างงานศิลปะท้องถิ่นได้จากใคร

- ก. ช่างพื้นบ้านในท้องถิ่น
- ข. ช่างโรงงานอุตสาหกรรม
- ค. ผู้นำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ

๕. เพลงเต๋นกำรำเคียวเป็นเพลงที่สะท้อนเกี่ยวกับเรื่องใด

- ก. สุขภาพ
- ข. การท่องเที่ยว
- ค. การทำงาน

๖. วงดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการฟ้อนเล็บ คือข้อใด

- ก. วงกลองแฉวง
- ข. วงสะล้อซอซึง
- ค. วงกลองยาว

๗. เสียงของดนตรีพื้นบ้านภาคเหนือมีลักษณะอย่างไร

- ก. เข้มแข็ง
- ข. เชื่องช้า อ่อนหวาน
- ค. สดใส ร่าเริง

๘. การแสดงพื้นเมืองข้อใด เกี่ยวข้องกับประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน

- ก. มโนราห์
- ข. เซิ้งบั้งไฟ
- ค. ฟ้อนเงี้ยว

๙. การแสดงบทบาทสมมติให้เหมือนจริงได้ ต้องอาศัยข้อใดมากที่สุด

- ก. การฝึกฝน
- ข. การสังเกตและจดจำ
- ค. การเลียนแบบ

๑๐. สถานการณ์โดนเศษแก้วตำเท้า ต้องแสดงอย่างไร

- ก. เอามือปิดหู สายหน้า
- ข. ก้มตัวลง มือกุมหน้าท้อง
- ค. นอนกลิ้งไปมาอย่างเจ็บปวด

A large, yellow, rectangular notepad with a scalloped, torn-edge border. It features 20 horizontal dashed lines for writing, spaced evenly down the page.

A large, yellow, rectangular notepad with a scalloped edge. It contains 20 horizontal dashed lines for writing.

บันทึก

